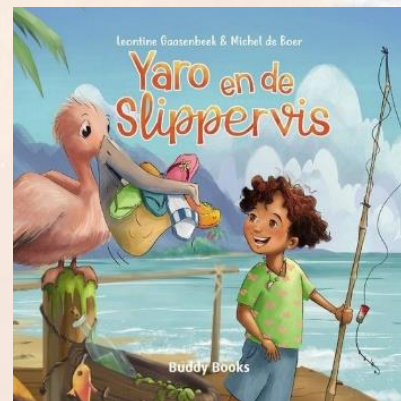
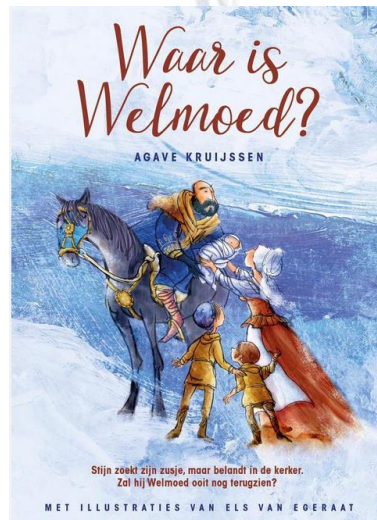
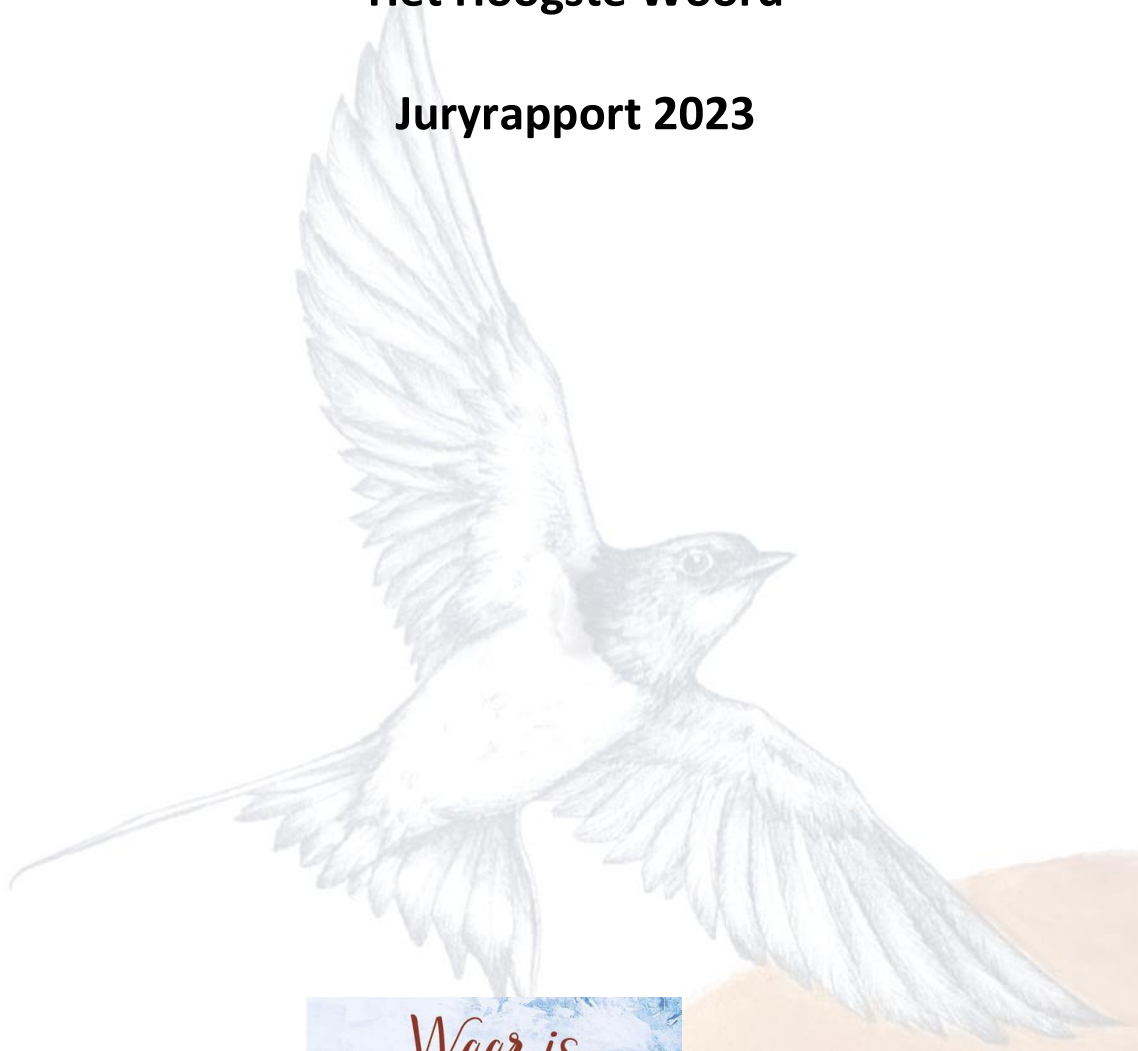

Het Hoogste Woord

Juryrapport 2023

Inleiding

Dit jaar reikt de vakjury voor de 27^e keer het Hoogste Woord uit, de prijs voor het beste kinderboek uit de inzendingen door uitgeverijen met een christelijke signatuur. Welk van de elf ingezonden boeken sleept deze felbegeerde prijs in de wacht?

De vijfkoppige jury is een bont gezelschap afkomstig uit verschillende delen van Nederland. We hebben allemaal een eigen kijk op de boeken, vanwege onze achtergrond, onze werkzaamheden of onze geloofsbeleving. Daarin ligt onze kracht. Alle boeken zijn uitvoerig besproken.

Het aanbod

Het aanbod was heel divers, van historische jeugdboeken tot prentenboeken. Dit waren de aangemelde boeken, op alfabetische volgorde van de achternaam van de auteur:

- *Over de streep*, Rijk Arends, Den Hertog
- *Yaro en de slippervis*, Michel en Leontine de Boer, Buddy Books
- *Eilanddans*, Maaïke Fluitsma, Kwintessens
- *Kees de regenboogstier*, Helga van Kooten en Michel de Boer
- *Waar is Welmoed?*, Agave Kruijssen, KokBoekencentrum
- *Eten met dolk en sabel*, Gerdien Nijland, Columbus
- *Dit wordt het ergste jaar van mijn leven!*, Corien Oranje, Columbus
- *Feestje!*, Corien Oranje en Dicky Nieuwenhuis, Columbus
- *Kleine Bij houdt vol*, Corien Oranje en Marieke ten Berge, Columbus
- *Jimmy Judo heeft een vraag*, Lynette de Ruijter, Kwintessens
- *Gevaar in Gouda*, Jan Vermeulen, De Banier

Beoordeling

Om zo'n divers aanbod op een eerlijke wijze te beoordelen, is elke titel langs dezelfde meetlat gelegd.

1. Vormgeving

Dit betreft alle aspecten van een uitgave die te maken hebben met de vormgeving. Natuurlijk kijken we in detail naar de illustraties. Zijn ze sfeervol? Welke techniek is gebruikt? Voegen ze iets toe aan de tekst? Nodigt de omslag uit tot lezen?

De jury heeft ook oog voor de opmaak van het binnenwerk; van het gebruikte lettertype tot de opzetting van de bladspiegel toe.

2. Plot en verhaallijnen

Bij dit punt wordt de inhoud en opbouw van een verhaal onder de loep genomen. Wordt het verhaal logisch opgebouwd en uitgewerkt? Zet de auteur op een goede manier emotionele en situationele spanning in? Ook besteden we aandacht aan de uitwerking van het thema.

3. Karakterisering

Een goed verhaal drijft op sterke personages. Dit punt weegt daarom zwaar mee in de beoordeling. Zijn het ronde of vlakke karakters? Worden ze goed uitgewerkt en maken ze een ontwikkeling door?

4. Vertelstijl

Onder deze noemer valt alles wat met het taalgebruik te maken heeft. Heeft de auteur een eigen stijl, is het taalgebruik verzorgd, komen er fouten in de tekst voor, zet de auteur humor in?

5. Christelijk element

Heeft de auteur het christelijke element verwerkt in de tekst? Is dat natuurlijk met het verhaal verweven, of komt het opgelegd over?

Het is goed om hierbij op te merken dat de jury zich bewust is van de veelkleurigheid van kerkelijk Nederland. We onthouden ons van waardeoordelen over theologische visies.

Hoe beter deze verschillende aspecten zijn uitgewerkt, hoe sterker de leesbeleving is. Een verhaal met meer lagen lees je graag nog een keer. Het lezen wordt dan een rijke leeservaring. Naar zulke titels is de jury op zoek. De jury was niet van elke aangemelde titel onder de indruk, zoals ook uit het juryrapport zal blijken.

Maar we waren blij dat we op basis van bovenstaande beoordelingscriteria drie titels konden nomineren die kans maakten op de vakjuryprijs het Hoogste Woord.

Nominaties het Hoogste Woord

1. *Yaro en de slippervis*, Michel en Leontine de Boer, Buddy Books
2. *Waar is Welmoed?* Agave Kruijssen, KokBoekencentrum
3. *Kleine Bij houdt vol*, Corien Oranje en Marieke ten Berge, Columbus

Voor de jury staken de genomineerde titels om verschillende redenen boven de andere aangemelde titels uit. Met *Yaro en de slippervis* schreven en illustreerden Michel en Leontine de Boer een verhaal dat staat als een huis. De vriendelijke sfeer, de illustraties waar je niet gauw op uitgekeken raakt en de originele verhaallijn spraken de jury aan. Bovendien waren we te spreken over de manier waarop de auteurs een probleem aanstippen (plastic soep / milieuvervuiling) zonder dat het verhaal zwaar of moralistisch wordt.

Waar is Welmoed? is een bijzonder verhaal. Niet in het minst omdat de ervaren auteur Agave Kruijssen daarvoor een nieuwe genre 'uitvond'. Op een creatieve manier combineert ze kenmerken van een sprookje met een historisch jeugdboek. Ze speelt met de grenzen van feit en fictie en doet dat ook nog eens in rijke taal.

Kleine Bij houdt vol is een betoverend en lief prentenboek, dat de jonge lezer moeiteloos meeneemt in de grote wereld van een heel kleine bij. De speelse tekst van Corien Oranje combineert goed met de zeer sfeervolle illustraties van Marieke ten Berge. Het prentenboek laat de lezer vanuit een nieuw perspectief naar bekende verschijnselen kijken, zoals een regenbui of een tuin vol tegels. Daardoor biedt het ruimte voor verwondering en is een nominatie zeker op zijn plaats.

Winnaar

Maar welk boek wint de vakjuryprijs het Hoogste Woord? Onze keuze is gevallen op *Waar is Welmoed?* van Agave Kruijssen. Dit stijlvol vormgegeven boek biedt een verhaal waar je als lezer helemaal in kunt opgaan. De vreemde wereld van het verleden komt heel dichtbij en houdt tegelijk iets mysterieus en anders. De auteur speelt met de verwachtingen van de lezer en weet de spanning

lang vast te houden. Bovendien is het taalgebruik rijk en opvallend goed verzorgd. Een feestje om te lezen.

De prijs

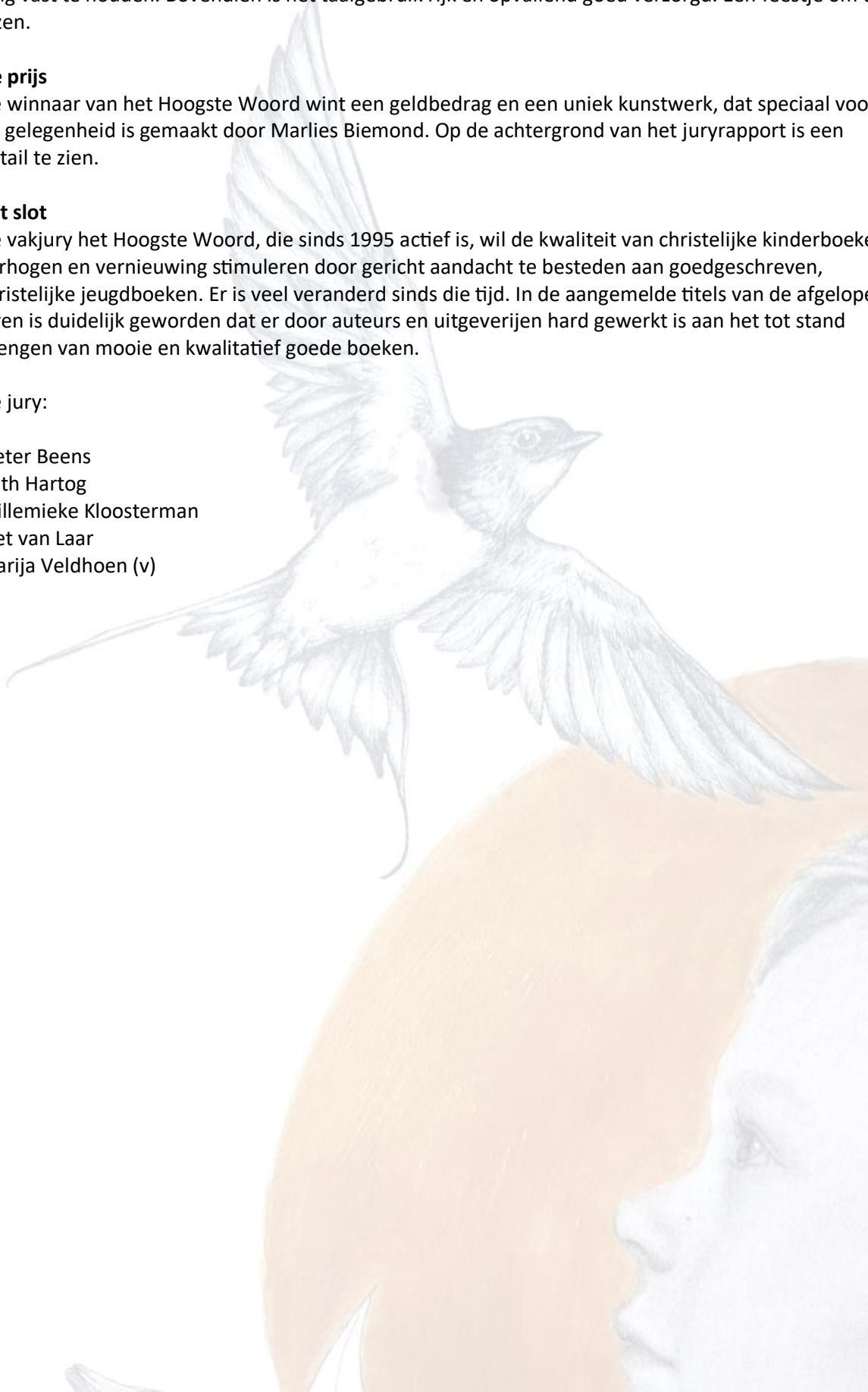
De winnaar van het Hoogste Woord wint een geldbedrag en een uniek kunstwerk, dat speciaal voor de gelegenheid is gemaakt door Marlies Biemond. Op de achtergrond van het juryrapport is een detail te zien.

Tot slot

De vakjury het Hoogste Woord, die sinds 1995 actief is, wil de kwaliteit van christelijke kinderboeken verhogen en vernieuwing stimuleren door gericht aandacht te besteden aan goedgeschreven, christelijke jeugdboeken. Er is veel veranderd sinds die tijd. In de aangemelde titels van de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat er door auteurs en uitgeverijen hard gewerkt is aan het tot stand brengen van mooie en kwalitatief goede boeken.

De jury:

Pieter Beens
Ruth Hartog
Willemieke Kloosterman
Riet van Laar
Marija Veldhoen (v)

De winnaar van het Hoogste Woord 2023

	<p>Titel: Waar is Welmoed? Auteur: Agave Kruijssen Illustrator: Els van Egeraat Uitgeverij: KokBoekencentrum</p>
--	--

Samenvatting

Stijns moeder is een arme spinster, die probeert de kost te verdienen nadat haar man in een oorlog is omgekomen. Op een dag krijgt ze bezoek van een ridder, die een oplossing heeft voor de armoede. Als niet veel later een zusje wordt geboren, komt de ridder terug. Hij neemt het meisje mee in ruil voor zeven zilverlingen. Met het geld gaan Stijn en zijn moeder en broertje een mooie toekomst tegemoet, maar toch kunnen ze het geheim niet vergeten.

Als Stijn jaren later met de kasteelheer moet onderhandelen over de hoge tol die de dorpingen moeten betalen, ontdekt hij iets bijzonders: de jonge heer Willem heeft net zo'n moedervlek als zijn zusje Welmoed. Pas veel later valt het kwartje dat Willem zijn zusje Welmoed is. Die ontdekking kost Stijn bijna zijn leven, maar geeft Welmoed haar vrijheid terug.

Kruijssen schreef met *Waar is Welmoed?* een 'historisch sprookje' dat belangrijke elementen van historische jeugdromans en sprookjes combineert tot een verhaal dat het beste van beide genres biedt.

Vormgeving

Waar is Welmoed? trekt de aandacht met een omslag waarop een sleutelscène uit het verhaal wordt uitgebeeld. Illustrator Els van Egeraat maakte een stijlvolle illustratie waarop te zien is hoe moeder Marrigje haar pasgeboren baby afstaat aan een ridder. Stijn en zijn broertje kijken nieuwsgierig toe. De rake illustraties van Egeraat zijn een vast onderdeel aan het begin van ieder hoofdstuk. Bij het hoofdstuk 'Rode loop' is dat bijvoorbeeld een gesloten doods-kist, bij het hoofdstuk 'In de kerker' een laars met sporen en een wegschietende rat. Ze dragen bij aan de sfeer van het boek en brengen lucht in het binnenwerk.

De vormgeving van het binnenwerk is rustig gehouden. De meeste hoofdstukken tellen ongeveer vier bladzijden. Daarnaast worden er voldoende witregels gebruikt, zodat er geen sprake is van lange lappen tekst. Daarmee is het verhaal ook voor minder sterke lezers heel behapbaar. Er is een duidelijke schreeffletter gebruikt.

Waar is Welmoed? is opgedeeld in drie delen, die elk een afgebakende periode beschrijven.

Omdat er vrij veel personages voorbijkomen, koos de auteur ervoor om voor in het boek een lijst met de belangrijkste personages op te nemen. Dat biedt houvast tijdens het lezen.

Plot en verhaallijnen

Het 'historisch sprookje' was voor de jury een vrij onbekend genre. *Waar is Welmoed?* wortelt vooral in de realiteit, maar bevat diverse sprookjeselementen. Er is bijvoorbeeld een wenkend hert (het dier kan niet praten) en Stijn komt onderweg personen tegen die hem vertellen wat er in de (nabije) toekomst gaat gebeuren. Die insteek is leuk en biedt veel ruimte om de grenzen van 'wat kan' en 'wat niet kan' op te zoeken. Toch valt een groot deel van het verhaal binnen de grenzen van 'wat kan'.

Ook in de eerste en laatste zinnen van het verhaal – *Lang geleden* – en *Dat hert brengt geluk* – wordt gespeeld met de klassieke formuleringen van een sprookje.

Dat Stijn uit een arm gezin komt, wordt aan het begin van het verhaal met weinig woorden duidelijk gemaakt. *Moeder Marrigje (...) spon alsof hun leven ervan afhing – wat ook zo was* (p. 12). Agave Kruijssen slaagt erin zonder sentiment de tragiek van het gedwongen afscheid van de kleine Welmoed goed voelbaar te maken. *Marrigje stond met het bundeltje tegen zich aan gedrukt. Even dacht Stijn dat ze het niet zou geven* (p. 19).

Voor verdriet over het wegblijven van vader is er weinig plaats en na het vertrek van Welmoed gaat het Marrigje snel voor de wind. Ze hertrouwt met een rijke koopman en kan haar andere kinderen de welvaart bieden waar ze op hoopte. Toch is op de achtergrond altijd het gemis van Welmoed voelbaar.

Een intrigerend verhaalelement zijn de verhalen die moeder voor het slapen over prinses Welmoed vertelt en waarvan veel motieven overeenkomen met het verhaal van het verloren zusje. De oplettende lezer vallen die parallellen op – zeker bij een tweede lezing.

Zonder dat Stijn het beseft, komt hij zijn zusje Welmoed na jaren op het spoor. Kruijssen laat niet alleen voor Stijn, maar ook voor de lezer, alle puzzelstukjes langzaam op zijn plaats vallen.

Veel spanning wordt gecreëerd doordat de lezer een kennisvoorsprong heeft en daardoor eerder dan Stijn beseft dat hij gevaar loopt.

Na de ontknoping – de ware identiteit van jonge heer Willen komt openbaar en Welmoed keert terug naar haar eigen familie – volgt niet direct het einde van het verhaal. In het laatste – wat trage - deel worstelt Welmoed om haar plaats in de familie en het leven te vinden.

Maar uiteindelijk vinden alle personages het geluk. Het wenkende hert, dat aan het begin de weg naar de stad wees, verschijnt op de laatste pagina weer. *'Dat hert brengt geluk,'* (p. 126) merkt Stijn op.

Karakterisering

Op het moment dat de ridder zich bij de armoedige hut van Stijns moeder meldt, staat Stijn nieuwsgierig maar ook wat raar te kijken. Zijn moeder kan binnen enkele weken bevallen, maar haar dikke buik is hem blijkbaar nog niet opgevallen. *Stijn wist van niks. Dat had ze hem wel eens mogen zeggen.* (p. 13)

Stijn komt vaker wat sullig over. Soms denk je dat hij wel doorheeft wat er aan de hand is, maar even later blijkt dat hij het toch niet scherp zag. Stijn is geen jongen die de zaken op de spits drijft, maar wel een trouwe, eerlijke jongen, met het hart op de goede plek.

De reflectie op zichzelf die hij mist, is wel volop aanwezig bij Willem. Of beter gezegd, bij Welmoed – die zich als een jongen moet gedragen maar aan haar lichaam en gedrag merkt dat het geheim van haar ouders niet veel langer verborgen kan blijven. Door die zoektocht naar de eigen identiteit is Welmoed het meest gelaagde personage in het verhaal. Afgestaan door haar eigen moeder, opgenomen door een ouderpaar dat haar in een niet-passende rol dwingt, afgewezen door haar beste vriend en uiteindelijk zoekend naar haar rol in het leven. Pas als ze de liefde vindt, komt er rust. Sowieso vallen de krachtige vrouwen in het verhaal op. Arm of rijk, jong of oud: ze trekken hun eigen plan.

Vertelstijl

Het sprookje wordt verteld in begrijpelijke taal, waarin de auteur soms oudere woorden gebruikt om sfeer te creëren. Welmoed is bijvoorbeeld een *wichtje* (p. 16). Door moeilijkere woorden, zoals *onderhandelingstactiek* worden gevorderde lezers serieus genomen en leren de jonge lezers nieuwe begrippen. Kruijssen heeft een beeldende en mooie stijl. *De kou kroop door zijn zeiknatte kleren, door zijn huid naar zijn botten en nestelde zich daar om nooit meer weg te gaan* (p. 12).

Van sentiment moet de auteur niet veel hebben. Moeilijke gebeurtenissen, zoals de dood van Stijns vader in de strijd, worden niet verbloemd: *Hij zou niet meer terugkomen. Dat had ome Teun gezegd. Die had hem op het slagveld zien liggen met een bijl in zijn hoofd.* (p. 11) Ook de rode loop, een

dodelijke ziekte eist, krijgt een serieuze plaats in het boek. Maar de auteur weet zaken te benoemen zonder het verhaal loodzwaar te maken.

Christelijk element

Stijn gaat naar de kerk, iemand slaat een kruisje en er wordt een mis bediend: het geloof is op de achtergrond aanwezig, maar speelt geen dominante rol.

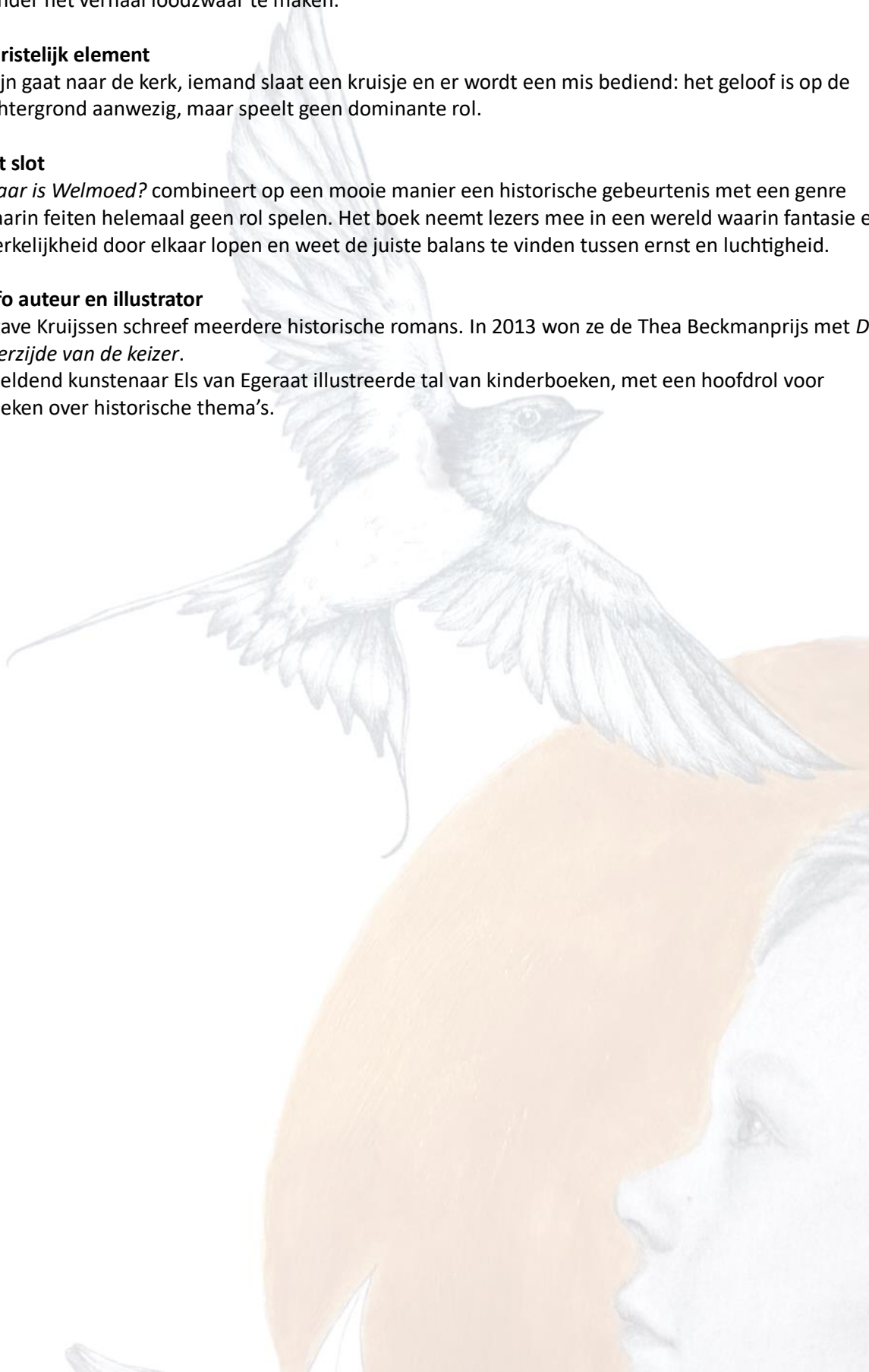
Tot slot

Waar is Welmoed? combineert op een mooie manier een historische gebeurtenis met een genre waarin feiten helemaal geen rol spelen. Het boek neemt lezers mee in een wereld waarin fantasie en werkelijkheid door elkaar lopen en weet de juiste balans te vinden tussen ernst en luchtigheid.

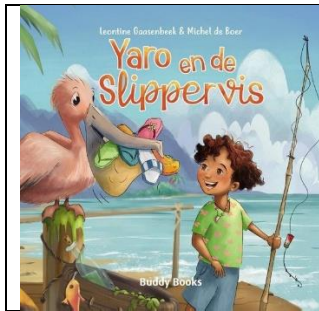
Info auteur en illustrator

Agave Kruijssen schreef meerdere historische romans. In 2013 won ze de Thea Beckmanprijs met *De keerzijde van de keizer*.

Beeldend kunstenaar Els van Egeraat illustreerde tal van kinderboeken, met een hoofdrol voor boeken over historische thema's.

Overige nominaties

Titel: Yaro en de slippervis
Auteur en illustrator: Leontine en Michel de Boer
Uitgeverij: Buddy Books

De pagina's in het prentenboek zijn niet genummerd. Om in dit verslag te kunnen verwijzen naar specifieke pagina's, gebruiken we wel paginanummers. De titelpagina valt samen met pagina 1.

Samenvatting

Yaro is een vrolijk jongetje, dat woont op een tropisch eiland. Zijn vader gaat 's ochtends de zee op om te vissen. Yaro gooit vanaf de steiger ook zijn hengel uit. Verbaasd kijkt hij naar wat hij heeft gevangen: een slipper! Yaro vangt de ene slipper na de andere en aan het eind van de dag heeft hij maar één klein visje gevangen. Zijn vader heeft gelukkig wel een goede vangst. De volgende dag gaat hij deze vissen verkopen op de markt. Yaro mag ook mee. Van alle gevangen slippers heeft hij een prachtige vis gemaakt!

Vormgeving

Yaro en de slippervis is een kleurrijk prentenboek met paginagrote illustraties. Het is aantrekkelijk vormgegeven, met een vrolijke, aansprekende cover. De tekeningen zijn expressief. Zo is op de eerste pagina de teleurstelling duidelijk van Yaro's gezicht af te lezen, wanneer zijn vader zegt dat hij nog niet groot genoeg is om mee te gaan vissen. De pagina's waarop een ander perspectief is ingenomen, springen eruit. Zo drijf je als lezer met Yaro mee over de oceaan en kijk je zelfs mee ónder water. De roze pelikaan is op bijna iedere pagina te zien, een leuke zoekopdracht voor jonge kinderen. De illustraties nodigen uit om steeds opnieuw te bekijken. Ook op de achtergrond is namelijk veel te ontdekken, waarbij er veel aandacht is voor flora en fauna. In de illustraties is sprake van enkele inconsequenties. Zo heeft Yaro op de omslagillustratie andere ogen dan in de rest van het boek. De roze vogel die op de eerste pagina naast hem op de steiger zit, is een ibis in plaats van een pelikaan. De slippervis die hij op pagina 26 met zich meedraagt lijkt veel kleiner dan hij op de volgende pagina blijkt te zijn. Door haar traditionele kleding heeft de moeder van Yaro een stereotype uitstraling, die niet past bij de andere personages.

Plot en verhaallijnen

De titel maakt nieuwsgierig: een slippervis, wat zou dat zijn? De spanning die wordt opgeroepen in het begin van het verhaal wordt goed vastgehouden. Als lezer leef je met Yaro mee, als hij slipper na slipper uit het water omhooghaalt. Je voelt zijn teleurstelling, als hij maar één klein visje vangt, dat bovendien door de pelikaan wordt opgegeten. Het einde is verrassend en zorgt voor een lach op het gezicht. Een leuk extraatje is de knutsel tip achter in het boek waarin wordt uitgelegd hoe je zelf een slippervis kunt maken. Op een speelse en luchtige manier stellen Leontine en Michel de Boer het probleem van afval en plasticsoep aan de orde. Daardoor biedt het boek veel mogelijkheden om door te praten over belangrijke thema's, zonder dat het zwaar of belerend wordt.

Karakterisering

Yaro is het hoofdpersonage van het boek. Hij is een veerkrachtig jongetje, dat op een goede manier met teleurstellingen weet om te gaan. Als papa hem nog niet groot genoeg vindt om mee te gaan vissen, gooit hij zelf zijn hengel uit vanaf de steiger. Wanneer hij alleen maar slippers vangt, laat hij zich

daardoor niet uit het veld slaan, maar gaat hij op onderzoek uit om te ontdekken waar de vissen toch zijn gebleven. Het probleem van de gevangen slippers weet hij op een creatieve manier om te denken: hij maakt er een prachtig kunstwerk van! De roze pelikaan speelt ook een rol in het boek. Hij leeft met Yaro mee en vervult op de markt een belangrijke functie als geldbakje. De uitdrukking op zijn gezicht wanneer hij het ene visje dat Yaro heeft gevangen heeft opgegeten, is prachtig getroffen. Zelfs wanneer Yaro slaapt, blijft de pelikaan in de buurt.

Vertelstijl

Yaro en de slippervis is geschreven in een frisse, heldere stijl. De zinnen zijn kort en direct. Er is een prettige afwisseling van dialogen en beschrijvende zinnen. Tekst en illustraties versterken elkaar. Zo roept Yaro uit: *Beet, ik heb beet!* (p.6). De roze pelikaan, die hem vergezelt, spreidt opgetogen zijn vleugels en ook de roze krab juicht. Het boek leest prettig voor en spreekt jonge kleuters zeker aan. Voor kinderen van een jaar of zeven is het ook geschikt om zelf te lezen.

Christelijk element

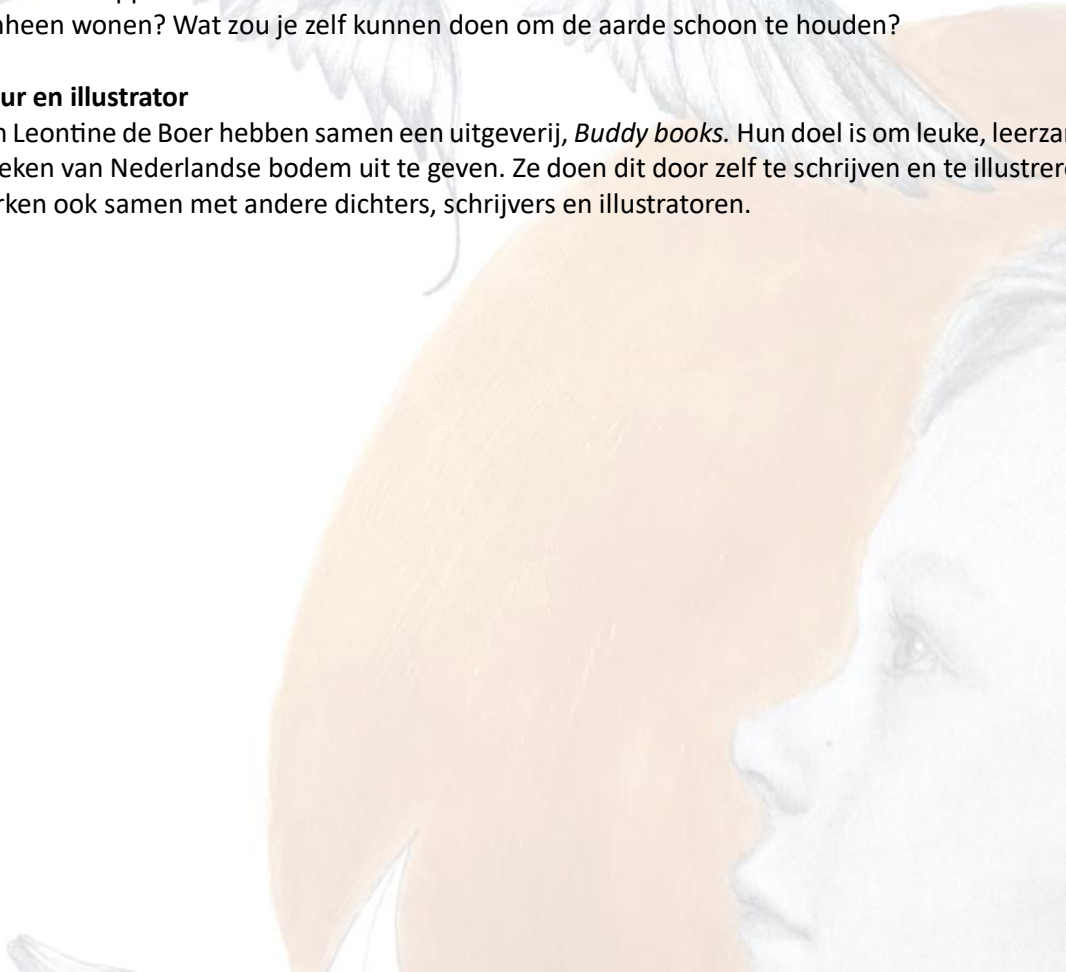
In het boek komt het christelijke element niet expliciet naar voren. Het nodigt wel uit tot een gesprek over duurzaamheid en rentmeesterschap. De illustraties brengen de veelzijdigheid en de schoonheid van de schepping naar voren.

Tot slot

Leontine en Michel de Boer zijn erin geslaagd op een frisse en originele manier een actuele kwestie aan de orde te stellen. *Yaro en de slippervis* is een boek wat zich op meerdere niveaus laat lezen. Jongere kinderen zullen genieten van het verhaal en de vele dieren die ze op de illustraties kunnen zoeken. Met oudere kinderen kan worden doorgesproken over de vragen die het verhaal oproept: hoe komen er zoveel slippers in de zee terecht? Wat betekent dat voor de vissen die er leven en de mensen die er omheen wonen? Wat zou je zelf kunnen doen om de aarde schoon te houden?

Info auteur en illustrator

Michel en Leontine de Boer hebben samen een uitgeverij, *Buddy books*. Hun doel is om leuke, leerzame kinderboeken van Nederlandse bodem uit te geven. Ze doen dit door zelf te schrijven en te illustreren, maar werken ook samen met andere dichters, schrijvers en illustratoren.

	<p>Titel: Kleine Bij houdt vol Auteur: Corien Oranje Illustrator: Marieke ten Berge Uitgeverij: Columbus</p>
---	---

De pagina's in het prentenboek zijn niet genummerd. Om in dit verslag te kunnen verwijzen naar specifieke pagina's, gebruiken we wel paginanummers. De titelpagina valt samen met pagina 1.

Samenvatting

Kleine Bij kan niet wachten om te mogen vliegen! Als haar zus de korf binnenvliegt en vraagt te helpen bij het zoeken naar bloemen, ziet Kleine Bij haar kans schoon. Ze mag eindelijk vliegen! De zoektocht blijkt echter moeilijker dan gedacht; er zijn zoveel stenen bij de huizen, dat de bloemen onvindbaar lijken. Na een plotselinge regenbui geeft grote zus het op, maar Kleine Bij houdt vol. Zij blijft zoeken voor de hongerige babybijtjes en de aanhouder wint. Kleine Bij vindt een groot veld met de mooiste bloemen! Ze haalt grote zus en verzamelt nectar en stuifmeel. En dan vliegen ze zo snel mogelijk terug naar de korf, naar de babybijtjes! *Goed gedaan, Kleine Bij. De andere bijen stopten met zoeken, maar jij hield vol!* (p. 25).

Vormgeving

Het omslag van het boek laat een sfeervolle weergave van Kleine Bij zien. In het boek zijn soortgelijke krachtige illustraties opgenomen. Doordat de bijen vaak in vlucht zijn afgebeeld, lijken sommige illustraties wel wat op elkaar en is er minder diversiteit te zien dan mogelijk was geweest. Eén van de afbeeldingen is getekend vanuit een duidelijk vogelvluchtperspectief (p. 10, 11). Dat maakt het boek interessant voor de doelgroep, je bekijkt de wereld vanuit een andere invalshoek. Het zien van de leefomgeving van de Kleine Bij draagt bij aan de beeldvorming over bijen. Bij de overige illustraties waarop je Kleine Bij ziet vliegen, mist deze achtergrond. Het was een mooie toevoeging geweest als ook hier stukjes van de leefomgeving van Kleine Bij zichtbaar werden gemaakt, zo had op pagina 2-5 bijvoorbeeld de korf getekend kunnen worden.

De illustraties zijn expressief. Dat zorgt ervoor dat de lezer zich kan identificeren met de gevoelens van Kleine Bij. Verder is er op de illustraties te zien wat in de tekst beschreven wordt en andersom. De vogelvluchtplaat had krachtiger gekund om de tekst meer te ondersteunen. Op pagina 10-11 wordt verteld over de verstening van de grond. Dit is beperkt te zien op de illustratie, terwijl hier juist een kans had gelegen.

Door het kleurgebruik ogen de platen warm. Het geeft het boek een prettige en warme sfeer. Het maakt *Kleine Bij houdt vol* tot een veilig en gezellig boek om voor te lezen.

In het boek is gekozen voor een rustig en duidelijk lettertype. Soms zijn woorden of zinnen in een andere kleur of groter lettertype afgedrukt. Daar is echter niet consequent gebruik van gemaakt en soms zouden juist andere zinnen op een pagina meer nadruk moeten krijgen. Het maakt de bedoeling van de groter weergegeven zinnen onduidelijk.

Plot en verhaallijnen

Kleine Bij is een doorzetter. Dat blijkt uit het feit dat zij volhoudt om bloemen te zoeken. Ze doet dat voor de hongerige babybijtjes. Alhoewel, babybijtjes bestaan niet echt. Want een bij is eerst een larve, en die eten alleen stuifmeel. In het verhaal wordt zowel het woord *korf* (p. 3) als *nest* (p. 4) gebruikt om aan te geven waar de babybijtjes verblijven. In deze context sluit dit elkaar uit. De lezer krijgt tussen neus en lippen door ook goede informatie over bijen mee. Zo wordt er gezegd *En je vleugels mogen niet nat worden. Want dan kun je niet meer vliegen.* (p. 6). Deze weetjes zullen

kleuters zeker interessant vinden. Hoewel het leuk is dat er een positief boek over bijen is uitgegeven, vindt de jury het jammer dat er wat slordig met de feiten is omgesprongen. Het boek heeft een duidelijke verhaallijn. De spanningsboog is zo vormgegeven dat je wilt doorlezen om te weten of Kleine Bij nog eten voor de babybijtjes zal vinden, zeker na de versteende tuinen waar niets bleek te zijn.

Karakterisering

De titel geeft al aan dat Kleine Bij volhoudt. Dit komt in het boek goed naar voren. Als de grote zus van Kleine Bij afhaakt, zoekt Kleine Bij gewoon verder naar bloemen. Wel vond de jury het opvallend dat Kleine Bij niet kleiner lijkt dan haar grote zus. Ook de babybijtjes lijken geen verschil in grootte te hebben.

Vertelstijl

Het taalgebruik sluit goed aan bij de doelgroep, de zinnen zijn kort en de woorden eenvoudig. Dat leest prettig. Het verhaal is geschreven als soepele tekst en heeft een fijne afwisseling tussen teksten van de verteller en dialogen. Het boek bevat speelse elementen, zoals *woeiiii* (p. 5), wat de voorlezer mogelijkheden biedt levendig voor te lezen.

Het boek kenmerkt zich door een stijl van veel vragen. Dit betreft de luisteraar actief bij de inhoud van het boek. Kleuters zullen zeker antwoord op de gestelde vragen willen geven.

Wat verwarrend is de schrijfwijze van de personages: Kleine Bij en grote zus. Kleine Bij lijkt hier een naam van de bij te zijn, terwijl grote zus slechts een aanduiding is.

Het boek had ook zonder de afsluitende tekst op pagina 25 gekund, zodat kinderen zelf deze conclusie kunnen trekken uit wat zij in het boek hebben gehoord, gelezen en gezien.

De verwerkingstips (te vinden door de QR-code achter in het boek te scannen) bevatten leuke vragen en korte opdrachtjes om bij het boek te doen. Het woord *verwerkingstips* suggereert een diepere verwerking bij het boek. De vragen en opdrachten zijn echter vrij oppervlakkig en rechtstreeks aan de tekst gekoppeld. Er had juist een mooie kans gelegen om hierin vragen te stellen waardoor je op gesprekken komt over situaties waarin je moet doorzetten om je doel te bereiken.

Christelijk element

In dit boek komt het christelijke element niet expliciet naar voren. Wel riepen de illustraties bij de jury een stukje verwondering over de schoonheid van de schepping op. De versteende tuinen, waarbij de bijen niets te eten kunnen vinden, roepen de Bijbelse opdracht tot rentmeesterschap in herinnering. Het helpen van elkaar is een mooi voorbeeld van Bijbelse naastenliefde.

Tot slot

Kleine Bij houdt vol is een origineel en sfeervol dierenprentenboek. Het geheel schetst een positief beeld over bijen. Het boek biedt een mooie kans om met de doelgroep in gesprek te gaan over doorzetten en het helpen van elkaar.

Info auteur en illustrator

Corien Oranje, kinderboekenauteur en theoloog, schreef meer dan honderd jeugdboeken waarin humor een onmisbaar onderdeel is. Diverse boeken werden bekroond. Marieke ten Berge is een bekroonde illustrator en laat zich inspireren door alledaagse schoonheid.

Overige boeken

	<p>Titel: Over de streep Auteur: Rijk Arends Illustrator: Corné van der Horst Uitgeverij: Den Hertog</p>
---	--

Samenvatting

Groep 8 krijgt een stagejuf. Juf Nina is heel anders dan de meester die de groep normaal gesproken heeft. Ze is enthousiast en komt met nieuwe ideeën. Een ervan is dat de kinderen in groep 8 een politieke partij moeten oprichten en campagne moeten voeren op school. Wie weet wordt het beste idee uit het programma uitgevoerd...

Viktor is enthousiast, zeker omdat Mirjam bij hem in het groepje zit. Stiekem vindt hij Mirjam leuk, maar ook dapper. Het Syrische meisje slaat zich door elke tegenslag heen, terwijl hij nog steeds de last van zijn pestverleden met zich meedraagt.

Als er een nieuwe jongen in de klas komt, kan Viktor niet meer om dat verleden heen. Als Lars, de nieuwe jongen, dan ook nog gemeen doet tegen Mirjam, wordt het helemaal moeilijk. Want Viktor wil niet gepest worden, maar ook niet zelf pesten. Dat plaatst hem voor ingewikkelde keuzes.

Tijdens het schoolkamp gaat het mis. Maar door alle gebeurtenissen kan Viktor eindelijk een streep onder het verleden zetten.

Vormgeving

Het omslag bestaat uit een collage van wolvenogen, een meer bij zonsondergang en drie rennende kinderen. Daaroverheen zijn de titel en een ornament in de vorm van een peddel geplaatst. Hoewel het omslag spanning oproept, komt het over als een minder geslaagde collage omdat de elementen geen eenheid vormen. Pas na het lezen van het boek wordt duidelijk wat het omslag precies wil vertellen. Dat is voor de jury een minpunt.

Het binnenwerk is rustig, met crèmekleurig papier, een schreefflettertype en ruime marges. Flashbacks zijn te herkennen aan de cursivering. Illustraties ontbreken, maar dat doet geen afbreuk aan de leesbaarheid van het boek.

Plot en verhaallijnen

De meester van groep 8 is er een van het oude stempel: een man met spencer die bijna met pensioen gaat, vastgeroest zit in oude patronen en vooral zijn tijd vol zit te maken. Met zo'n meester was het verhaal van *Over de streep* niets geworden. Maar gelukkig is er juf Nina, die de school een beetje opschudt met een aardig burgerschapsproject over politiek.

Dat hele project neemt best wat ruimte in, maar blijkt uiteindelijk alleen maar de aanloop tot een verhaal over pesten en groepsvorming. De jury had het dan ook sterker gevonden als het verhaal een iets andere insteek gekregen. Was het bijvoorbeeld met het kamp begonnen, dan stond de lezer meteen midden in de actie.

Wolven, met hun loerende en dreigende blik, vormen in het verhaal een metafoor voor de pesters. Die symboliek is goed gekozen: ze maakt de impact van pestgedrag bijna tastbaar.

De jury merkt op dat verhaal vooral gaat over expliciet pestgedrag. Geniepig pesten in de klas heeft echter zeker zoveel impact op het kinderleven. Het gevaar is dan ook dat kinderen na het lezen van dit boek zich niet herkennen in het gedrag van de dader of het slachtoffer. Bovendien worden kleine pesterijen in het boek zelf ook wat gerelativeerd.

Het viel de jury op dat *Over de streep* veel parallellen vertoont met Arends' eerdere boek *Overboord*. Ook in dat boek was één van de hoofdpersonen een bootvluchteling en speelde pestgedrag een belangrijke rol. Net als in *Over de streep* kwam het verhaal in *Overboord* tot een climax na een vervelend voorval met een boot. Bovendien was de Syrische vader ook in dat boek arts en bleek een broer van de hoofdpersoon, net als in *Over de streep*, achtergebleven in Syrië. Zelfs de Syrische gastvrijheid, waarbij het Nederlandse vriendje van de hoofdpersoon Syrische koekjes mocht proeven, lijkt een kopie van een scène in dat boek. De jury vindt het niet sterk dat een auteur zo duidelijk in herhaling valt. *Over de streep* had aan kracht gewonnen als er een nieuwe setting was gecreëerd.

Karakterisering

De hoofdpersoon, Viktor, wordt in 'Over de streep' goed uitgewerkt. Pestgedrag trekt diepe sporen, dat is aan alles te merken. Want ook al zit Viktor nu op een andere school dan zijn pesters, nog steeds kampt hij met heftige herinneringen. Tegelijkertijd vindt hij van zichzelf dat hij sterk moet blijven. Hij houdt zich uiterlijk dus op de been, terwijl van binnen veel wankelt.

Wát er precies gebeurde, lezen de lezers in –soms heftige– flashbacks. Die flashbacks geven diepgang en spanning aan het verhaal en zorgen dat je blijft doorlezen. Mirjam is in alles het tegenbeeld van Viktor. Zij heeft een bepaalde weerbaarheid en kan beter overweg met moeilijke situaties.

Het loyaliteitsconflict waarin Viktor door de komst van Lars raakt, wordt goed uitgewerkt. Hij moet kiezen tussen het meisje op wie hij verliefd is en de jongen voor wie hij bang is. De worsteling die dat oplevert, is invoelbaar beschreven.

Opvallend is dat Mirjams naam op de Nederlandse manier wordt gespeld. Als Syrische zou het logischer zijn geweest dat ze 'Miryam' had geheten.

De jury vindt het sterk aan het boek dat er niet veroordelend wordt geschreven. De lezer kan zich niet alleen inleven in Viktor, maar gaat ook Lars begrijpen.

Arends weet de bijfiguren in het verhaal goed neer te zetten. De saaie meester kent zijn pappenheimers goed en laat zich van een verrassende kant zien. Dat hij in het verleden zelf ook bij pestgedrag betrokken was, geeft zijn karakter een diepere dimensie.

Al lezend blijkt ook dat achter de loerende wolvenblik van Lars meer schuilgaat dan je op het eerste gezicht zou denken. Viktors moeder, kunstschilder, weet dat treffend op het doek te zetten.

Vertelstijl

Arends is een sterke verteller, die zijn lezers mee weet te nemen in het verhaal. Hij heeft een soepele vertelstijl, waardoor het boek makkelijk wegleeft.

Soms is de schrijfstijl wat beschrijvend. Neem bijvoorbeeld de passage op p. 8, waar de meester beschreven wordt. Uit de hele alinea is op te maken dat hij geen sprankelende persoonlijkheid heeft. Toch benoemt Arends dat nog expliciet: *De meeste kinderen vinden hem saai*. Dat was niet nodig geweest. Een tekst wordt sterker als lezers ruimte krijgen om zelf conclusies te trekken.

De jury kwam verschillende grammaticale schoonheidsfoutjes tegen. In de meeste gevallen was er een verkeerd verwijswoord gekozen. (P. 72: *Viktor kan het wel dromen* had moeten zijn *Viktor kan ze wel dromen*; p. 83: *Ze gillen, maar Viktor ziet Mirjam lachen. Hij weet dat ze dit heeft moeten overwinnen*. Correct was geweest: *Hij weet dat Mirjam zichzelf heeft moeten overwinnen*.)

Christelijk element

Viktor leeft in een christelijke omgeving, al komt dat niet overal even expliciet aan de orde. Tijdens het schoolkamp vertellen de meester en juf de Bijbelse geschiedenis van Jozef. Arends gebruikt dat element als een spiegelverhaal voor de kinderen van groep 8 (en indirect ook voor de lezers).

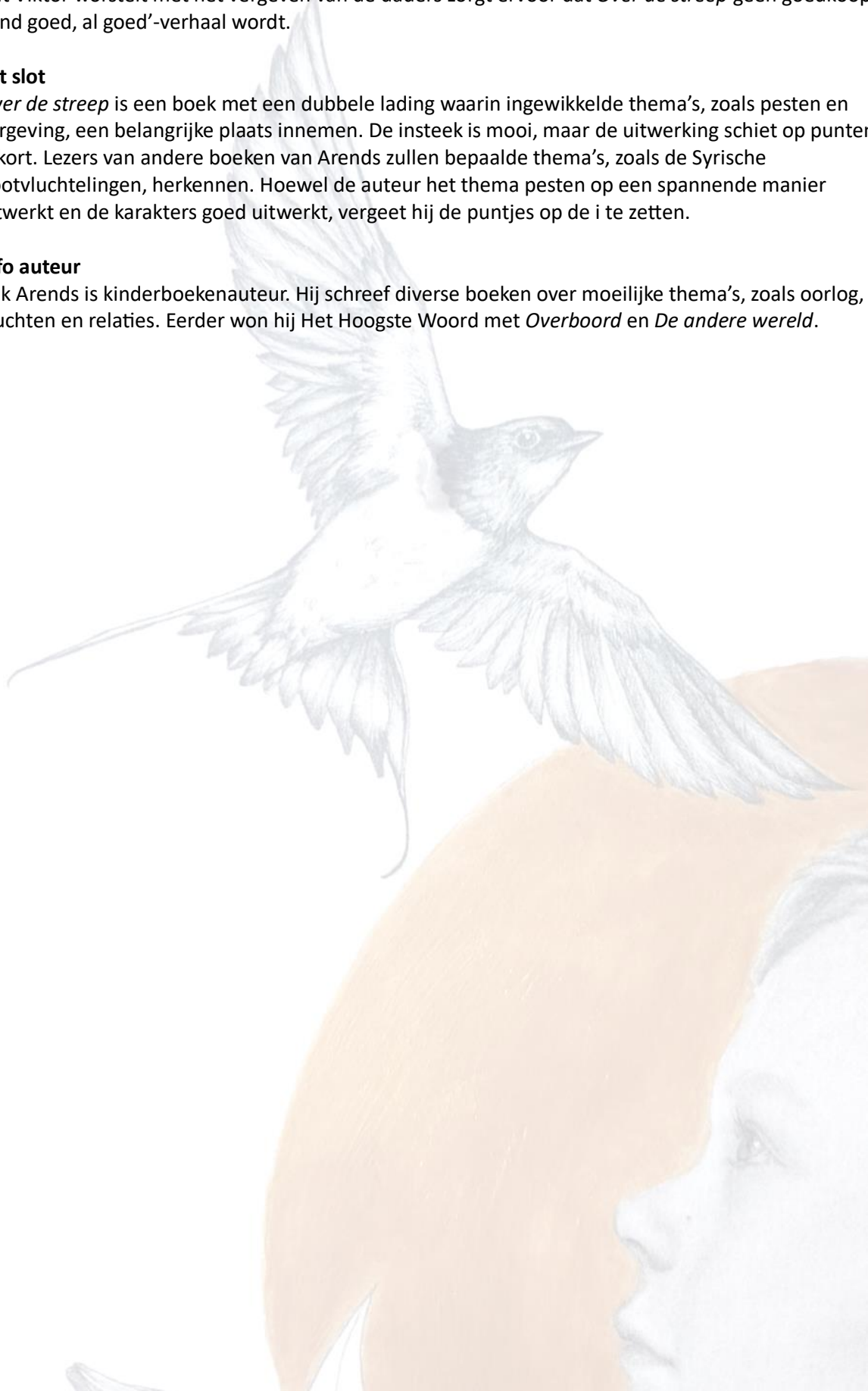
Dat Viktor worstelt met het vergeven van de daders zorgt ervoor dat *Over de streep* geen goedkoop 'eind goed, al goed'-verhaal wordt.

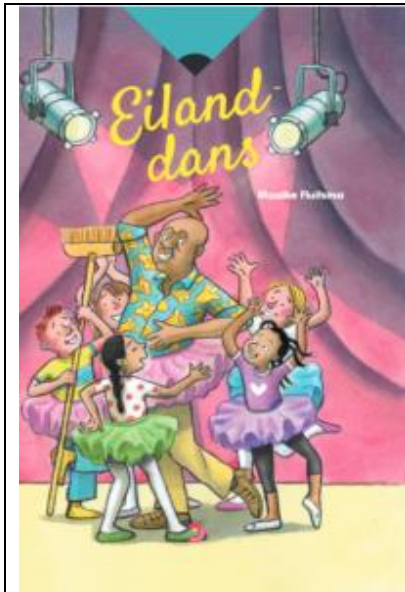
Tot slot

Over de streep is een boek met een dubbele lading waarin ingewikkelde thema's, zoals pesten en vergeving, een belangrijke plaats innemen. De insteek is mooi, maar de uitwerking schiet op punten tekort. Lezers van andere boeken van Arends zullen bepaalde thema's, zoals de Syrische bootvluchtelingen, herkennen. Hoewel de auteur het thema pesten op een spannende manier uitwerkt en de karakters goed uitwerkt, vergeet hij de puntjes op de i te zetten.

Info auteur

Rijk Arends is kinderboekenauteur. Hij schreef diverse boeken over moeilijke thema's, zoals oorlog, vluchten en relaties. Eerder won hij Het Hoogste Woord met *Overboord* en *De andere wereld*.

Titel: Eilanddans
Auteur: Maaike Fluitsma
Illustrator: Hester van de Grift
Uitgeverij: Kwintessens

Samenvatting

Zola is een vrolijk meisje dat gek is op dansen. Ze heeft een goede band met haar opa, die vroeger op een tropisch eiland woonde. Op school oefent ze samen met een groepje klasgenoten voor een balletuitvoering. Haar vriendje Billy danst ook mee, maar hij is erg onhandig en struikelt vaak over zijn eigen voeten. Toch zet hij dapper door en heeft hij er veel plezier in. Vlak voor de voorstelling bezeert de juf haar knie. Nu kan zij haar groepje niet langer begeleiden. Zola smeekt haar opa of hij het dansen wil overnemen, maar opa is vastbesloten: ballet is niets voor hem. Toch zegt Zola de volgende dag op school dat haar opa best wil helpen. Hij wil immers graag mensen blij maken en hij kan prima in de maat lopen. Als opa Zola 's middags uit school haalt, zegt de juf tegen hem hoe opgelucht ze is dat opa de balletgroep overneemt. Opa weet echter nergens van en Zola beseft dat ze zichzelf in een lastig parket heeft gebracht. Gelukkig komt er toch een oplossing: opa leert de dansgroep om te marcheren op de maat van de muziek van het eiland van opa. Zo komt er toch nog een uitvoering: de eilanddans van opa.

Vormgeving

Eilanddans is een keurig verzorgd boek met een vrolijke uitstraling. Het plezier spat van de expressieve omslagillustratie af. De vele kleine binnenwerkillustraties zijn een leuke toevoeging. Door de heel witte kleur van het papier is het contrast tussen de tekeningen en het papier wat hard.

Plot en verhaallijnen

Het verhaal beslaat ruim een week uit het leven van Zola. Het plot is duidelijk uitgewerkt en goed te volgen. Er zijn wel wat losse eindjes: zo zijn de ouders van Zola afwezig en duiken ze pas bij de uitvoering op vrijdagavond plotseling op. Je mist in het boek daardoor de context van Zola's thuissituatie. Ook de weigering van opa om mee te doen aan de opa-en omaclub roept vragen op. Opa is expressief, trekt graag de aandacht naar zich toe en is heel betrokken op Zola. Dat opa meedoen 'te veel gedoe' vindt, is een wat onbevredigende verklaring voor zijn weigering.

Karakterisering

Zola, opa en Billy zijn de hoofdpersonages van het verhaal. Opa maakt een duidelijke ontwikkeling door in het verhaal: hij zet zich over zijn weigering om te helpen met de balletuitvoering heen en geeft er een eigen, creatieve draai aan. Op de laatste illustratie van het boek swingt hij bijna van de bladzijde, met zijn tropische overhemd en roze tutu. Zola is een sociaal en vrolijk meisje. Ze heeft oog voor Billy en is zorgzaam. Ze leert van opa dat zij niet voor anderen kan beslissen en hen niet moet pushen. Billy

is een dappere, onhandige klungel, die zich er door zijn onhandigheid niet van laat weerhouden om op een podium te gaan staan. Het geklungel van Billy zorgt voor een vrolijke noot in het verhaal. De personages krijgen niet echt diepte, maar dat kan ook samenhangen met de beperkte omvang van het boek. Een pluspunt is de onnadrukkelijke manier waarop multiculturaliteit in het boek naar voren komt.

Vertelstijl

Het verhaal is vlot geschreven en leest gemakkelijk weg. De passage waarin juf, opa en Zola met elkaar in gesprek zijn is de climax van het verhaal en nodigt uit om met kinderen over door te spreken: wat vind je van de manier waarop Zola dit heeft gedaan? Wat vind je van de reactie van opa? Had Zola het anders kunnen aanpakken? Volgens het omslag is het leesniveau van het boek AVI E4/M5. Dit is echter niet officieel door het CITO vastgesteld en zegt daarom meer iets over de beoogde leeftijd van de lezer dan het technisch leesniveau van de tekst. In het boek komt een aantal kleine foutjes voor. Op pagina 34 staat 'zijn' in plaats van 'zijn.' Op pagina 6 en pagina 36 wordt een zin herhaald. De zinnen zijn kort en is er veel witruimte omheen. De lengte van de hoofdstukken is gemiddeld drie pagina's lang.

Christelijk element

Het christelijke element is in dit boek afwezig. Het is een algemeen boek, dat ook geschikt is voor de christelijke markt. Het dansen, dat in het boek een grote rol speelt, zal niet bij iedereen aansluiting vinden.

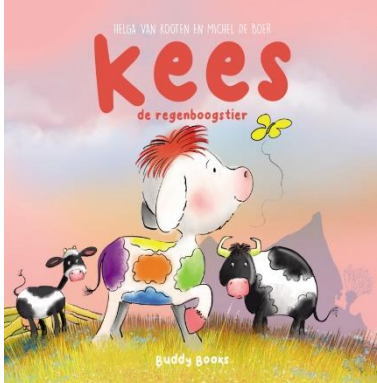
Tot slot

Samenvattend is *Eilanddans* een vrolijk, vlot geschreven boek, met humoristische illustraties. Doordat het geen diepgravend verhaal is en de personages wat aan de oppervlakte blijven, laat het geen blijvende indruk achter, maar bezorgt het de lezer wel een plezierige leeservaring.

Info auteur en illustrator

Maaïke Fluitsma werkt als onderwijzeres. Op haar vrije dag schrijft ze kinderboeken en leefwereldverhalen voor onder- midden- en bovenbouw in opdracht van uitgeverij Kwintessens bij de methode Trefwoord. Hester van de Grift is illustrator en werkt voor diverse uitgeverijen. Ze maakt veel tekeningen voor schoolboeken en tijdschriften.

	<p>Titel: Kees de regenboogstier Auteur: Helga van Kooten Illustrator: Michel de Boer Uitgever: Buddy Books</p>
---	--

De pagina's in het prentenboek zijn niet genummerd. Om in dit verslag te kunnen verwijzen naar specifieke pagina's, gebruiken we wel paginanummers. De eerste pagina van het verhaal tellen we als pagina 1.

Samenvatting

Op de boerderij wordt een stiertje geboren. Met zijn gevlekte vacht in alle kleuren van de regenboog ziet Kees er duidelijk anders uit dan de andere koeien en stieren. Dat is vooral slikken voor papa Jannus, die het op zich neemt om Kees stoere dingen te leren. Maar Kees blijkt meer van bloemetjesplukken te houden dan van slootjespringen. Jannus heeft het er moeilijk mee, tot hij inziet dat Kees een heel lief karakter heeft.

Vormgeving

De illustraties van Michel de Boer zijn kleurrijk, dynamisch en expressief. De stijl is wat cartoonesk en karikaturaal. Of je daarvan houdt, hangt van je smaak af. Het is in ieder geval een stijl die niet door iedereen als 'mooi' wordt ervaren. Om een komisch effect te bewerken, zet De Boer details regelmatig stevig aan: de haan heeft een extreem lange, dunne nek (met vlinderstrikje), de daken van de schuurtjes en hokken buigen onmogelijk diep door, en de uiers van de koeien hebben bijzondere, afwijkende vormen.

Sommige illustraties roepen een grote glimlach op, zoals die waarop papa Jannus opgewonden de stal in stormt om zijn pasgeboren zoon te bekijken, terwijl aan de andere kant de tantes wat bedremmeld de stal verlaten.

De afstemming van tekst en illustraties is wisselend geslaagd. Op de eerste spreads zijn de illustraties een vrij letterlijke weergave van de tekst. Vanaf pagina 18 is dat anders. Daar laten de illustraties een reactie van Kees zien die in de tekst onbenoemd wordt gelaten. De jury vond de wijze waarop dat gebeurt echter niet altijd duidelijk en logisch, omdat tekst en illustraties niet synchroon lopen. Op pagina 23 wordt bijvoorbeeld Jannus' reactie op Kees' gebrek aan interesse voor slootjespringen beschreven: *Geeft niks (...) We kunnen een fikkie stoken!* Op de illustratie is al te zien dat hij het fikkie stookt en dat Kees daar ook geen interesse in heeft. Dus terwijl de lezer de verbale reactie van Jannus nog in zich aan het opnemen is, is de illustratie alweer twee stappen verder. Dat vraagt veel van de jonge lezer én de voorlezer. Een enkele extra zin hier en daar om Kees' reactie op zijn vader te beschrijven, zou geholpen hebben.

Het boek is uitgegeven in een handzaam vierkant formaat. Daarbij lijkt de uitgever te hebben bezuinigd op het aantal pagina's: schutbladen, een titelpagina en colofon ontbreken.

Plot en verhaallijnen

Anders-zijn is een bekend en veelgebruikt thema in prentenboeken. Door het gebruik van het woord 'regenboog', hét symbool van genderdiversiteit, lijkt het hier te worden gekoppeld aan seksuele diversiteit. Overigens wordt dat in de tekst niet expliciet gemaakt.

Kees is anders: uiterlijk en innerlijk. Daar heeft niemand op de boerderij een probleem mee, maar papa Jannus vindt het moeilijk te accepteren. Hij wil dat Kees zich gaat gedragen als een echte stier: 'sterk en stoer' (p. 19). Uiteindelijk accepteert Jannus Kees zoals hij is, nadat hij ziet hoe blij alle anderen zijn met de bloemenkettingen die Kees voor hen heeft gemaakt.

Toch is de uitwerking van de thematiek niet geheel overtuigend en heeft hij wat dubbels. Draait het nu om de acceptatie van Kees' afwijkende uiterlijk? Of draait het om de acceptatie van Kees' 'meisjesachtige' gedrag? Het bleef onduidelijk voor de jury of het boek over gender of geaardheid gaat. Maar wellicht heeft de auteur dat bewust open willen laten.

Karakterisering

Kees is een vrolijk, lief stiertje dat zich niet gedraagt zoals zijn omgeving verwacht. In hun poging om te laten zien dat er andere mogelijkheden zijn dan de stereotypen, zetten Van Kooten en De Boer die stereotypen onbedoeld juist vrij stellig neer. De 'meisjesachtige' dingen die Kees doet, zijn typisch meisjesachtig: bloemetjes plukken, vlinders kijken, liedjes zingen. Ook de koeien (met hun overdreven grote uiers) en de stieren (sterk en stoer) worden stereotiep neergezet.

Toch vormen de dieren samen een warm gezelschap en geven ze met elkaar een voorbeeld van acceptatie.

Vertelstijl

Het taalgebruik is fris en eenvoudig, met hier en daar een leuk woordgrapje. De auteur houdt de tekst erg summier, waardoor die niet altijd heel goed te volgen is. Zeker richting het einde van het verhaal hadden wat extra, uitleggende zinnen het verhaal begrijpelijker kunnen maken.

Christelijk element

Een expliciet christelijk element ontbreekt in het verhaal. Lezers uit behoudende kringen zullen zich waarschijnlijk niet herkennen in de positieve manier waarop in dit boek over seksuele diversiteit wordt gesproken.

Conclusie

Hoewel de uitwerking niet helemaal weet te overtuigen, is *Kees de regenboogstier* een warm en vrolijk prentenboek. Het is een opvallend boek dat zowel thematisch als illustratief wisselend in de smaak zal vallen.

Info auteur en illustrator

Helga van Kooten schreef diverse kinderboeken. In 2012 won ze het Hoogste Woord met *De boot*. Michel de Boer illustreerde en schreef tientallen kinderboeken.

	<p>Titel: Eten met dolk en sabel (Piratenkostschool De Boekenier; deel 1) Auteur: Gerdien Nijland Illustrator: Gurli Feilberg Uitgeverij: Columbus</p>
---	---

Samenvatting

De piraten van De Kielzog zitten dik in de problemen. Omdat ze de piratencode hebben geschonden, worden ze door de piratenrechtbank veroordeeld tot een leven aan land. De zeskoppige bemanning besluit zich op de wegpiraterij te storten, maar moet eerst nieuwe bemanning zien te werven. Dat doen ze door een kostschool te beginnen die de leerlingen clandestien opleidt tot piraat. Van reken- en taallessen bakken de piraten niet veel, maar de leerlingen leren alles over kaartlezen, in het want klimmen en natuurlijk: netjes met dolk en sabel eten. Maar voortdurend dreigt ontdekking door figuren als meneer V.R. Gunning of de inspectrice mevrouw Lutjes. Naarmate de piraten en de kinderen meer moeilijkheden overwinnen, groeien ze meer naar elkaar toe. De humoristische titel van het boek maakt nieuwsgierig en nodigt uit tot lezen.

Eten met dolk en sabel is het eerste deel van de nieuwe serie *Piratenkostschool De Boekenier*.

Vormgeving

Gurli Feilberg zorgde voor een vrolijke, lekker gekke omslagillustratie die goed de sfeer van het verhaal weergeeft. Het omslag belooft een verhaal waar je om kunt lachen en dat krijgen de lezers ook. Ook het binnenwerk is royaal voorzien van vrijstaande, soms paginavullende, zwartwit illustraties. Dat voegt echt wat toe bij deze uitgave, want de illustraties versterken het humoristische effect van de tekst. De illustraties zijn getekend in een losse, kriebelige stijl die vaak één van de eigenschappen van personages uitvergroot. Met enkele lijnen zet Feilberg uitgesproken en herkenbare gezichtsuitdrukkingen neer.

Waar de tekst speelt met stereotypen, doen de illustraties dat ook: de norse Tjief Ensenier ziet er op de illustratie als één brok dreiging uit en de verwende Riko Rokkenveller is typisch een rijkeluisventje met zijn middenscheiding en stropdasje.

Plot en verhaallijnen

Het verhaal gaat van start met een snelle problematisering, wat altijd fijn is voor jonge lezers. Het begint midden in de actie met een spannende beroving die helemaal misloopt. In de volgende hoofdstukken blijven de problemen zich voorlopig wel opstapelen. Eenmaal op het eiland Plezantia krijgen de piraten op een komische wijze te maken met de bureaucratie: *P.A. Pier schudt zijn hoofd. 'Als u in uw boot op het land wilt wonen, heeft u papieren nodig. (...) Heeft u die?' (p. 36)*. Een plan hoe ze hun leven als landrotten gaan vormgeven, is er niet direct. Kapitein is er duidelijk over: van de mensen op het eiland stelen is geen optie (p. 31). Daarom komt het als een verrassing dat hij op pagina 48 voorstelt om wegpiraten te worden. Het lijkt erop dat dit toch weer op het eiland moet gebeuren, want ze gaan hun schip verbouwen tot wegschip. Wat dus precies het plan is, wordt niet helemaal duidelijk. Maar wellicht kan de opvouwbare brug die Tim ontwerpt, daar een rol in spelen. De genoemde verhaalelementen – een piratenkostschool, een opvouwbare brug – maken direct helder dat het verhaal niet realistisch is en dat ook nadrukkelijk niet wil zijn. De auteur creëert een

maffe verhaalwereld waarin alles mogelijk is en de kinderen 'lekker stout' mogen zijn. Spanning en humor, door kinderen hoog gewaardeerd in kinderboeken, zijn daarmee volop aanwezig. Het verhaal is dik: het telt 158 pagina's, verdeeld over 24 hoofdstukken. Het is een kunst om dan de spanning vast te houden. De auteur slaagt daar wisselend in, wat vooral komt doordat een duidelijke verhaallijn ontbreekt. Nadat eenmaal de kostschool is opgericht, is het verhaal wat anekdotisch van karakter en mist het een sterke, overkoepelende spanningsboog. Een sterk verhaal heeft een conflict of probleem nodig om de lezer van begin tot eind te boeien. In deze uitgave wordt niet helemaal helder wat dit is. De verschillende hoofdstukken bestaan te veel uit opeenvolgende gebeurtenissen. Wellicht heeft het te maken met het seriekarakter dat het verhaal wat onbeslist blijft: het eindigt met de eerste vakantie van de piraten in spé, waarna ze hun opleiding nog serieuzer zullen oppakken. Maar tot echte weggiraterij komt het nog lang niet in dit deel. Helemaal origineel is het idee van een boek over piraten niet; er zijn al verschillende titels op de markt die dit onderwerp op een komische wijze beschrijven. Ook op andere momenten doet het verhaal aan andere boeken denken. Wie ooit *Otje* heeft gelezen, moet bij de beschrijving van meneer P.A. Pier zeer waarschijnlijk denken aan de onaangepaste Tos en zijn strijd om de juiste papieren te krijgen.

Karakterisering

Met verve zet de auteur de personages neer. Ze is sterk in het neerzetten van typetjes, wat al uit de naamgeving blijkt: de rechter heet Altijdwijs, de kok Kornelus Kombuis, de stuurman Riekus Roer. De jury vindt de keuze voor de naam Rico Rokkenveller minder gelukkig, omdat die een waardeoordeel over bestaande personen bevat. Ook in hun gedrag zijn veel personages wat stereotiep en op den duur voorspelbaar. Zo ruziën de broers Bak en Stuur Boord voortdurend, is Rico Rokkenveller een akelige pester en houdt Tjief Ensjenier zijn rol als norse, zwiigzame piraat vol. Deze stereotypen versterken enerzijds het komische effect van de tekst. Toch vond de jury het jammer dat er niet meer werk is gestoken in de karakterisering van de personages. Veel personages blijven vlak en eendimensionaal. Het is lastig om de lezers dan gedurende 158 pagina's te blijven boeien. Een enkel personage maakt wel een ontwikkeling door. Tim, die bang en onzeker aankomt op school, leert zich te verweren tegen Rico en blijkt briljante ideeën te hebben. Zo ontwikkelt hij een gevoel van eigenwaarde.

Ondanks het voortdurende gehakketak tussen de piraten en kinderen onderling, blijft één boodschap recht overeind staan: pesten doe je niet. '...een piraat zorgt altijd voor een andere piraat. Altijd!' (p. 103). Zorg voor elkaar is daarmee een belangrijk en mooi thema van het boek.

Vertelstijl

Het verhaal leest prettig en makkelijk weg. Het AVI-niveau (E5) sluit goed aan bij de doelgroep. De auteur maakt veel woordgrapjes, wat onder andere blijkt uit de naamgeving van de personages. Toch is het taalgebruik over de hele linie wat gewoontjes en stuitte de jury op verschillende schoonheidsfoutjes. Een schip is geen '*hij*' (p. 30), maar een zij, en het is geen boek '*die*' (p. 114), maar een boek dat. Sommige zinnen bevatten storende herhalingen van een woord, zoals '*altijd*' (p. 22) of '*weer*' (p. 61).

Ook legt de schrijver veel uit aan de lezer. Neem bijvoorbeeld pagina 42, waar Kapitein voor het eerst het nieuwe huis ziet. '*Even stopt Kapitein met praten. Hij slikt een paar keer en knippert met zijn ogen. Hij doet dapper zijn best om niet te laten zien hoe erg hij het vindt dat ze hier moeten wonen.*' Als de auteur de laatste zin had weggelaten, was de tekst sterker geweest. De lezer had dan zelf uit de tekst kunnen opmaken hoe Kapitein de verhuizing ervoer en was daarmee actiever betrokken bij de tekst.

Christelijk element

Het wekt geen verbazing dat een expliciet christelijk element ontbreekt in het verhaal.

Tot slot

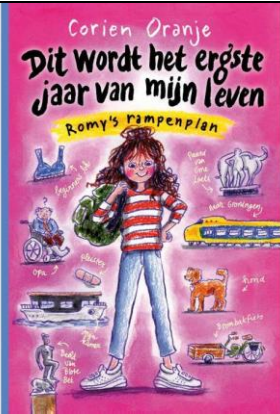
Met *Eten met dolk een sabel* heeft Gerdien Nijland een fijn debuut afgeleverd. De spanning en humor in het verhaal zullen de lezers aanspreken.

Info auteur en illustrator

Gerdien Nijland is juf en schreef eerder twee romans. *Eten met dolk en sabel* is haar eerste kinderboek.

De van oorsprong Deense illustrator en kunstenaar Gurli Feilberg illustreerde vele kinderboeken.

	<p>Titel: Dit wordt het ergste jaar van mijn leven (Romy's rampenplan deel 1) Auteur: Corien Oranje Illustrator: H��l��ne Jorna Uitgeverij: Columbus</p>
---	---

Samenvatting

Romy woont in Amsterdam, samen met haar ouders en twee broertjes. Haar ouders willen in Frankrijk een B&B beginnen. Romy voelt hier helemaal niets voor. Als haar ouders in de meivakantie naar Frankrijk gaan om een geschikt huis te zoeken, logeert Romy bij haar opa in Haren. De eerste dagen is ze vooral bezig met haar eigen perikelen, want onderweg naar opa is ze haar telefoon kwijtgeraakt. Hoe kan ze nu op de hoogte blijven van alles wat haar vriendinnen meemaken? Maar haar zoekgeraakte telefoon verdwijnt gaandeweg het verhaal steeds meer naar de achtergrond als blijkt dat het niet zo goed gaat met opa. Hij is erg vergeetachtig geworden en tot overmaat van ramp breekt hij tijdens de logeerweek zijn heup. Samen met haar buurjongen Stef verzint Romy een plan om de verhuizing naar Frankrijk te voorkomen   n om haar opa te helpen. Ze stelt haar ouders voor om een groot, oud huis in Haren te kopen, dat ze kunnen opknappen tot B&B. Gelukkig zijn haar ouders direct enthousiast en is het huis zo groot, dat opa er ook kan komen wonen.

Vormgeving

Het boek is aantrekkelijk vormgegeven. De felroze kleur is opvallend en de omslagillustratie is vrolijk. Romy staat centraal, met om haar heen kleine, droedelachtige tekeningen. Het omslag past goed bij de luchtige sfeer van het boek. Het binnenwerk is verzorgd, waarbij appjes, mailtjes en Romy's rampenplan hun eigen opmaak hebben gekregen. Dit maakt het boek prettig leesbaar voor jonge tieners. Binnenwerkillustraties hadden er goed bij gepast en waren een leuke aanvulling geweest. Nu bevatten sommige pagina's lange lappen tekst, die met een kleine tekening doorbroken hadden kunnen worden.

Plot en verhaallijnen

De plot kent een duidelijke opbouw. Romy voelt zich overvallen door het plan van haar ouders om naar Frankrijk te verhuizen. Daarom besluit ze een rampenplan te maken, waarbij ze steeds de ramp noteert, maar ook de stappen die nodig zijn om de ramp te voorkomen of op te lossen. Gedurende het verhaal komen er rampen bij en worden er soms ook kwesties opgelost, die Romy dan van haar lijst streept. De lijst wordt visueel weergegeven en wordt elk hoofdstuk langer. Het is jammer dat op de laatste pagina niet alle rampen zijn doorgestreept, terwijl ze wel zijn opgelost. Dit is niet helemaal consequent. Door het rampenplan van Romy krijg je als lezer een kijkje in de keuken van de auteur. Het wordt duidelijk hoe ze haar verhaal heeft opgebouwd en hoe ze van een probleem toewerkt naar een oplossing. Het einde is niet zo geloofwaardig. De ouders van Romy kopen binnen enkele dagen een huis, terwijl zij aanvankelijk een heel ander plan hadden en Romy legt zich zonder problemen neer bij de verhuizing uit Amsterdam, terwijl zij in het begin van het verhaal had aangegeven nooit weg te willen uit deze stad.

Karakterisering

Romy is een typische tiener. Ze is druk bezig met vriendinnen, vriendjes, haar telefoon, haar weg zoeken in het leven en alles wat bij pubers hoort. Ze is een grappig personage met een grote mond, maar een klein hartje. Het is duidelijk dat ze veel om haar opa geeft en er alles voor over heeft om hem te helpen. Gedurende het verhaal maakt Romy een ontwikkeling door. Ze verliest namelijk onderweg naar opa haar telefoon. In eerste instantie is dit voor Romy een onoverkomelijke ramp, maar gaandeweg ontdekt ze hoe fijn het is om niet voortdurend afgeleid te worden. Bovendien zijn de zorgen om opa veel belangrijker dan haar mobieltje. Ook opa is als personage overtuigend neergezet. Je voelt als lezer mee met zijn worsteling om zo graag zijn zelfstandigheid te willen behouden, ook als dat eigenlijk niet meer kan. De overige personages zijn wat karikaturaal. Buurjongen Stef heeft twee vaders, die beiden zeer positief worden neergezet. Ze zijn attent, gastvrij, zorgzaam, hartelijk, handig en spelen ook nog eens een sleutelrol in de oplossing van het probleem. Het was geloofwaardiger geweest als zij ook wat mindere kanten hadden gehad, zoals ieder mens.

Vertelstijl

Het verhaal is met veel vaart geschreven. Door het ik-perspectief kruip je als lezer in de huid van Romy en leef je met haar mee. Qua stijl en thematiek doet het boek denken aan de *Hoe overleef ik-*serie van Francine Oomen. Soms wordt de luchtige stijl van het verhaal wat plat. Dat is bijvoorbeeld het geval in het eerste hoofdstuk, dat als titel 'Tietjes' heeft. Niet iedere lezer zal zich daar thuis bij voelen. Ook een uitspraak als 'oma is doodgegaan' kan weerstand oproepen. De vlotte schrijfstijl en de knappe dialogen tonen het vakmanschap van Corien Oranje.

Christelijk element

Het christelijke element speelt een bescheiden rol in het boek. Opa begint de maaltijd met gebed, iets wat Romy van huis uit niet zo gewend is. Ook opa's buurmannen zijn gelovig. Er zullen lezers zijn die moeite hebben met het feit dat Stef twee vaders heeft. Christelijke waarden als naastenliefde en omzien naar elkaar spelen een belangrijk rol in het verhaal.

Tot slot

Het ergste jaar van mijn leven is een vrolijk, vlot geschreven verhaal dat jonge tienermeiden zeker zal aanspreken. Het is het eerste deel van een serie. Deel 2 verschijnt binnenkort en heeft als titel: *Leuke jongens en andere ellende*.

Biografie auteur en illustrator

Corien Oranje is auteur van meer dan honderd jeugdboeken. Ze woont in Haren, volgens Romy 'het saaiste dorp van Nederland'. H el ene Jorna werkt als zelfstandig illustrator voor verschillende uitgeverijen. Haar stijl is kleurrijk, vrolijk en los.

	<p>Titel: Feestje! Auteur: Corien Oranje Illustrator: Dicky Nieuwenhuis Uitgeverij: Stichting SeeYou in samenwerking met Uitgeverij Columbus</p>
---	---

Samenvatting

Beer krijgt een uitnodiging voor het verjaardagsfeestje van Haas. Maar Beer kan de brief niet lezen, want hij heeft geen oogjes. Gelukkig kent hij Muis, die de brief aan hem voorleest. Maar hoe moet Beer naar Haas, die zo ver weg woont? Daar weet Muis wel raad op: ze gaan samen! Muis gaat in de kar, want met één pootje kan Muis niet goed lopen en Beer duwt de kar. Zo wijst Muis de weg en vieren ze samen feest bij Haas!

Vormgeving

Feestje! heeft een vrolijke omslag, waarop sprekende kleuren zijn gebruikt. Tegelijk is er veel wit om Beer en de feestelementen heen te zien. Voor het binnenwerk geldt hetzelfde. De illustraties zijn niet paginagroot en op veel pagina's wordt er een achtergrond gemist. Voor peuters is het juist interessant om meer te zien op illustraties en om een achtergrond te zien bij het verhaal. Op elke pagina staat Beer afgebeeld met vooral witte achtergrond. Hierdoor is er weinig variatie in de illustraties en lijken ze op elkaar.

De illustraties passen niet altijd bij de tekst. Zo staat er bijvoorbeeld bij Haas al drinken klaar voor drie feestgangers, terwijl Haas niet had kunnen weten dat Muis mee zou komen. Ook zijn er wat foutjes in de illustraties. Zo lijkt Beer op pagina 21 zeer geïnteresseerd naar het pootje van Muis te kijken, terwijl hij dat helemaal niet kan zien. Muis wijst hem op pagina 24 letterlijk de weg, maar Beer is toch blind?

Om de blindheid van Beer duidelijk te maken aan jonge kinderen, is ervoor gekozen Beer geen oogjes te geven. In werkelijkheid komt het zelden voor dat een blinde geen ogen heeft, maar vaker dat er wel ogen zijn, maar dat iemand daar niets mee kan zien.

De lichaamstaal van Beer is duidelijk herkenbaar voor kleuters. Zo blijkt Beer dolblij te zijn met de oplossing van Muis om samen met een kar naar het feest van Haas te gaan.

De eerste twee foto's uit het informatiekatern achterin zijn een mooie toevoeging aan het boek. De laatste foto is te schokkend voor peuters.

Plot en verhaallijnen

Het verhaal heeft een duidelijk plot: Beer is uitgenodigd voor het feestje van Haas. In het boek wordt toegewerkt naar dit feestje. Nadat er wat moeilijkheden zijn overwonnen, kunnen Beer en Muis samen naar het feestje gaan. Daar heeft Haas al lekkers voor hen klaarstaan. Hoe ze aan de cadeaus voor Haas komen, is onduidelijk. Deze sluipen er tussen pagina 25 en 26 in.

Er wordt in dit boek geen drama gemaakt van de beperkingen van Beer en Haas. Ze zijn niet zielig en ze vinden beiden een manier om met hun beperking om te gaan.

Karakterisering

De emoties van Beer zijn herkenbaar uitgebeeld. Dat maakt het voor peuters eenvoudig om zich met hem te identificeren. Na de brief van Haas zit hij mismoedig op zijn stoeltje te bedenken hoe hij de inhoud van Haas' brief zou kunnen achterhalen. Als er oplossingen zijn gevonden, springt Beer van blijdschap in de lucht. Het zijn eenvoudige gevoelens en emoties die peuters zullen herkennen.

Muis heeft ook een beperking en bedenkt samen met Beer een oplossing om naar het feest van Haas te kunnen. Dat is erg behulpzaam van Muis, maar tegelijk rijst hier de vraag of Muis wel welkom zou

zijn op het feestje van Haas. Op de laatste pagina blijkt van wel: er staat genoeg klaar voor Haas, Beer én Muis.

Vertelstijl

Het verhaal wordt in korte, eenvoudige zinnen verteld. Soms wordt het te simplistisch: *Wat een pech. Oogjes weg.* (p. 10) komt wel heel erg relativerend over.

Er wordt veel gebruik gemaakt van dialogen. Dat maakt de tekst levendig en plezierig om te lezen of om voor te lezen.

De tekst betreft peuters bij het verhaal. *Beer heeft een neus. Daar kan hij mee ruiken.* (p. 8).

Christelijk element

Het boek bevat geen expliciet christelijke boodschap. Het helpen van elkaar komt wel voort uit de Bijbelse waarde van naastenliefde. Het is mooi hoe naar voren komt dat je elkaar ook kunt helpen als je allebei iets niet kunt.

Tot slot

Feestje! is een prentenboek dat het thema blindheid aan de orde stelt. Het boek heeft qua uitwerking kansen gemist, maar biedt wel mogelijkheden om over blindheid en beperkingen door te praten. Het boek heeft ook een braille-uitgave.

Info auteur en illustrator

Corien Oranje heeft al veel boeken op haar naam staan. Ze schrijft voor verschillende doelgroepen. Dicky Nieuwenhuis illustreert prentenboeken. Dicky is directeur van SeeYou.

Titel: Gevaar in Gouda
Auteur: Jan Vermeulen
Illustrator: Roelof van der Schans
Uitgeverij: De Banier

Samenvatting

Er is gevaar in de stad Gouda. De stad is in handen van de geuzen en er wordt een complot gesmeed dat de stad weer in handen van de Spanjaarden moet brengen. Jochem hoort daar per ongeluk de plannen van. Dat komt hem duur te staan, hij is niet meer veilig in de stad en wordt gevolgd door een man met donker haar en een litteken. Machteld, de dochter van de hooggeplaatste burgemeester, is een fel meisje dat zegt wat ze denkt, ook tegen Jochem. Uiteindelijk blijkt ze aan de kant van Jochem te staan en verhinderen ze de plannen om de stad weer in handen van de Spanjaarden over te leveren.

Vormgeving

Het omslag geeft de hoofdpersonages van het boek weer. De illustratie doet wat ouderwets aan; het kleurgebruik is gedempt en sprankelt niet. Het over de schouder kijken van Jochem doet recht aan de inhoud van het boek. Zijn achtervolgers deinzen nergens voor terug, dus is Jochem genoodzaakt steeds over zijn schouder te kijken. Machteld daarentegen lijkt wat minder 'vrij' en fel dan hoe haar karakter in het boek is uitgewerkt. Hun kleding laat geen verschil in stand zien, terwijl dit er wel is. Bij de man met de hoed is jammer genoeg het herkenbare litteken niet te zien. Het was interessant en mogelijk verrijkend geweest als de omslagillustratie op de achterflap had doorgelopen.

Het binnenwerk is mooi en verzorgd. Er wordt een mooi lettertype gebruikt en het verhaal is fijn leesbaar. Door de duidelijke alineaverdeling heeft het boek een overzichtelijke bladspiegel. Er zijn voldoende witregels, wat de tekst behapbaar maakt voor de lezers.

Plot en verhaallijnen

Er worden veel gebeurtenissen beschreven, die lang niet allemaal een directe link met de plot hebben. Op pagina 109 komt een passage voor met een voorstelling over eenden. Daarbij is geen link naar de plot te leggen. De chronologie van het verhaal is niet altijd helder en er worden grote tijdssprongen gemaakt.

De proloog begint met een spannend element uit het leven van Jochem. Toch blijven er ook vragen bij de lezer achter die later in het verhaal niet meer worden beantwoord.

Er wordt vaak van perspectief gewisseld. Dit vindt de jury verwarrend. In hoofdstuk 11 wordt er bijvoorbeeld nieuw perspectief in het verhaal aangebracht. Dit hoofdstuk is geschreven vanuit Kees en Kathelijne, een verliefd stelletje dat later niet meer in het verhaal terugkomt. Dit perspectief lijkt gekozen te zijn om de lezer kenbaar te maken hoe burgemeester Hey de stad uit vlucht.

De jury vond het minder geloofwaardig dat Machteld als jong meisje op de hoogte is van alle besprekingen van haar zwager en van de inhoud daarvan.

De historische context wordt levendig beschreven, dat maakt het verhaal sterker. Zo wordt er op een goede manier informatie gegeven over geweld ten tijde van de Tachtigjarige Oorlog, van een processie en van het werken en de werkgelegenheid in die tijd. Dit is mooi in het verhaal verweven.

Ook krijgen de gewelddadige straffen uit die tijd een plekje. Dat geeft de lezer wat inzicht in het leven van toen. Sommige straffen zijn wel erg wreed, zoals het rad. *Jij mag kiezen, welke botten zullen we als eerste breken? (...) Tja, wat zullen we eerst doen? Eerst een arm? Ja, dat doen we. Ben je links of rechts?* (p. 54).

Het is bovendien knap hoe de auteur zowel de Spaansgezinden als de Geuzen weet te beschrijven, zonder één van beide groepen mensen boven de andere te plaatsen.

Karakterisering

Jochem is een tiener die per ongeluk in een nare situatie belandt. Hij gaat daar wat wisselend mee om. Enerzijds is hij bang voor de kennis die hij ineens over geheime zaken heeft en anderzijds slaat hij daar een slaatje uit. Het is niet helemaal duidelijk waar hij zelf nu precies voor staat, waardoor de lezer zich minder goed met hem kan identificeren. Het is niet goed invoelbaar wanneer hij voor wat kiest.

Machteld is een grappig personage: ze is pittig en niet op haar mondje gevallen. Dat brengt wat lucht in het verhaal. Bij de onthoofding van haar zwager- Machteld heeft een beslissende rol gespeeld bij zijn arrestatie- staat ze samen met Jochem gezellig te praten en te lachen om andere dingen. Dit is niet zo realistisch beschreven. Klaagt haar geweten haar niet aan? Kun je lachen als je bij de onthoofding van je zwager staat?

In het boek hebben minder sympathieke personages vaak een onaantrekkelijk uiterlijk. Dit geeft de lezer onterecht de indruk dat die twee zaken samengaan. Zo wordt de aangewezen huwelijkskandidaat van Machteld, Philip, beschreven als een man met zijn *vlezige gezicht met de diepliggende varkensoogjes (...) met druppels zweet op zijn bovenlip* (p. 56).

Vertelstijl

De auteur schrijft dit verhaal met veel vaart en verve. Je proeft als lezer het schrijfplezier. In het boek gebeurt veel, dat zal de beoogde lezer aanspreken. Ook zit er spanning in het verhaal. De zintuiglijke beschrijvingen trekken de lezer helemaal in het verhaal, zoals *De bedrijvigheid van schepen die af en aan varen, het klapperen van zeilen die gestreken of juist gehesen worden, het geschreeuw van de bootslui, de lucht van hout en touw en pek: hij vindt het heerlijk*. (p. 47). Hier proef je met Jochem de sfeer bij de Donkere Sluis.

Sommige zinnen zijn slordig geformuleerd en bevatten fouten. Zo wordt er gesproken over *gedachten gepijnigd* (p. 89), trekt iemand een *diepe frons boven zijn voorhoofd* (p. 89) en wordt er gezegd *terwijl ze een afspraak voor een moord maakten* (p. 74). De perspectieven van verschillende hoofdstukken zijn soms wat verwarrend. Het zou de lezer helpen als er boven elk hoofdstuk vermeld stond vanuit wie het hoofdstuk geschreven is. De hoofdstuktitels zijn pakkend, leuk en lekker kort: *poep voor de papen* (p. 25).

Een verklarende woordenlijst had wat toegevoegd. Een plattegrond van de stad Gouda was een leuke toevoeging geweest.

De jury vond de humor hier en daar aan de schunnige kant. Op pagina 100 wordt beschreven hoe een verliefd stelletje met elkaar heeft gevrijd in het ruim van een schip: *nou zeg, er is nog niks gebeurd, en m'n meissie hijgt al voor twee*. Op pagina 166 staat *nou, nou, je peertjes hangen over de schutting* en op pagina 164 *hij legt vast meteen lekker emedinhethooi*.

Het taalgebruik past voor het grootste deel goed bij de tijd waarin het verhaal zich afspeelt. De eigentijdse naam Mirthe en een uitroep wow doen daar afbreuk aan.

Christelijk element

Het christelijke element is expliciet aanwezig. Het is leuk en leerzaam dat het perspectief vaak vanuit de rooms-katholieke richting is. Dit maakt het boek veelzijdig. Ook is er een mooie balans tussen dit en het protestantse geloof, alleen op pagina 191 wordt afgevraagd *of een heilige wel echt kon helpen*. Hier proef je een protestantse voorkeur. Jochem vraagt zich op dezelfde pagina niet af waarom moeder toch sterft, terwijl hij zojuist Mirthe hoort voorlezen *Hij zal u redden van de strik van de vogelvanger, van de zeer verderfelijke pest*. Dit zou wel een logische vraag geweest zijn en biedt een mooie kans om over door te praten.

Blinde Bart vertelt Jochem dat God je hart aanziet en dat is wat telt. Bart is een sympathiek personage met een protestantse achtergrond. Hij wijst Jochem op zijn verdriet en boosheid. Het was

mooi geweest als Jochem dit in de rest van het boek ook zelf had ontdekt, dan zou hij een mooie ontwikkeling hebben doorgemaakt.

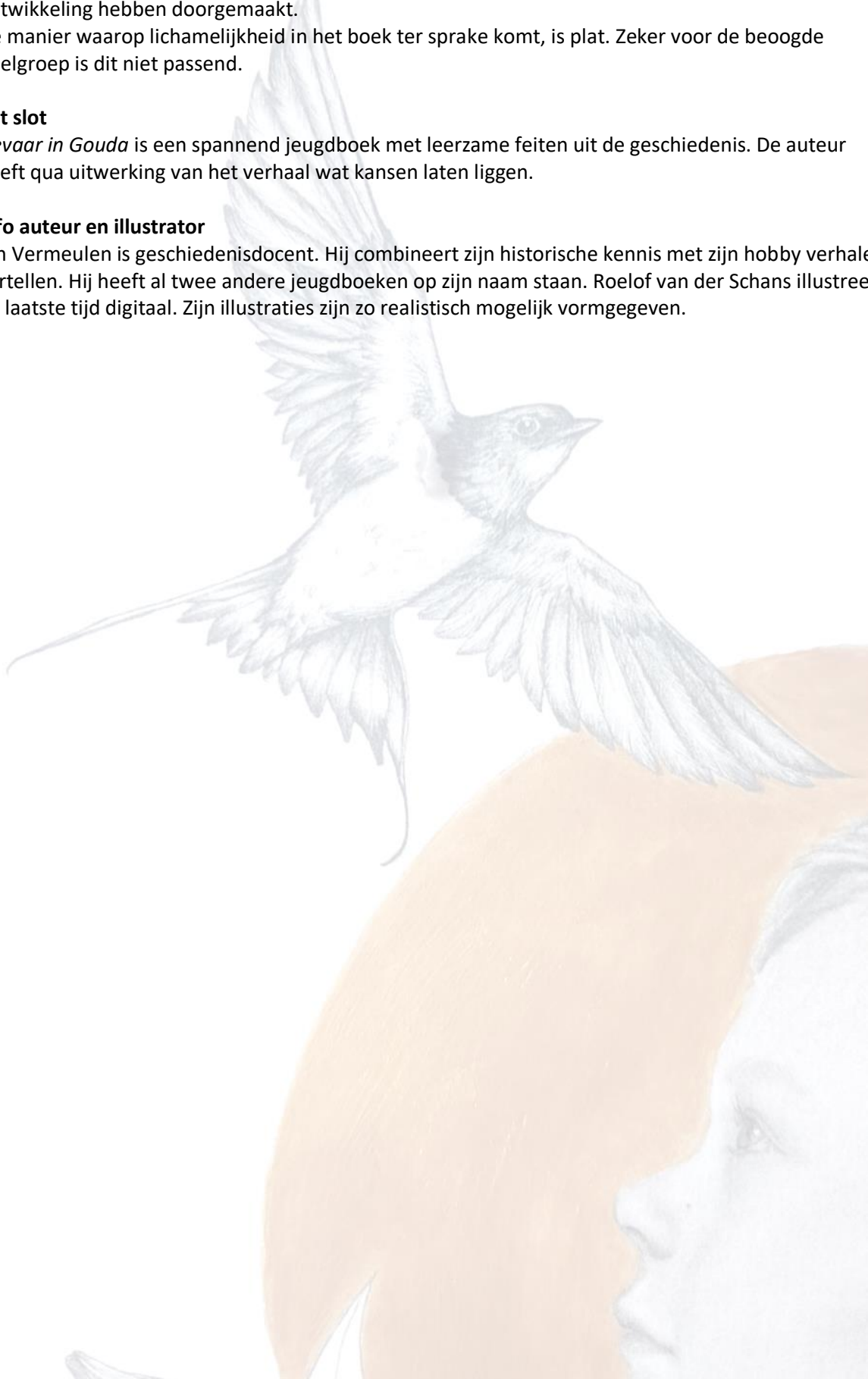
De manier waarop lichamelijke in het boek ter sprake komt, is plat. Zeker voor de beoogde doelgroep is dit niet passend.

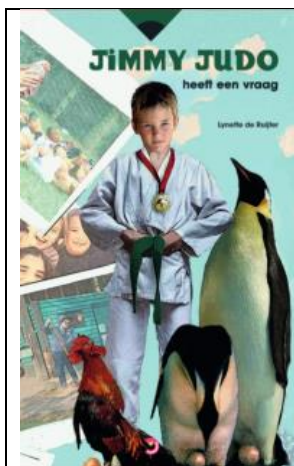
Tot slot

Gevaar in Gouda is een spannend jeugdboek met leerzame feiten uit de geschiedenis. De auteur heeft qua uitwerking van het verhaal wat kansen laten liggen.

Info auteur en illustrator

Jan Vermeulen is geschiedenisdocent. Hij combineert zijn historische kennis met zijn hobby verhalen vertellen. Hij heeft al twee andere jeugdboeken op zijn naam staan. Roelof van der Schans illustreert de laatste tijd digitaal. Zijn illustraties zijn zo realistisch mogelijk vormgegeven.

Titel: Jimmy Judo heeft een vraag
Auteur: Lynette de Ruijter
Illustrator: Roelof van der Schans
Uitgeverij: Kwintessens

Samenvatting

Jimmy –let op, noem hem nooit *Djimmy!*– is erg goed in judo. Bijna iedere zaterdag speelt hij wedstrijden. De medailles die hij daar mee wint, laat hij 's maandags trots op school zien. Iedereen in de klas kijkt een beetje tegen hem op en dat vindt hij leuk.

Maar als hij op school een presentatie houdt over keizerspinguïns en Kay hem een lastige vraag stelt, verandert er iets. Jimmy heeft namelijk geen antwoord en dat buit Kay volop uit. Jimmy wordt er onzeker van en moet en zal het antwoord vinden. Het is het begin van een zoektocht vol onzekerheid. Die onzekerheid verergert nog eens als Jimmy naar de volgende klasse van judo gaat en door zijn tegenstanders moeiteloos wordt gevloerd. Een sluitend antwoord vindt Jimmy niet, maar de zoektocht levert hem wel veel kennis op. Over de natuur en over zichzelf.

Vormgeving

Het omslag is een collage van een jonge judoka, broedende keizerspinguïns en polaroidfoto's die een stukje van Jimmy's verhaal vertellen. Beelden van judo, Jimmy's broer Mats en de kinderboerderij wisselen elkaar af. Toch vormen ze een weinig samenhangend beeldverhaal, dat qua kleur en beeldkwaliteit eerder doet denken aan de omslag van een informatieboekje uit een documentatiebibliotheek dan aan een sprankelend kinderboek.

Het binnenwerk bestaat uit helderwit papier, dat we ook kennen van *Eilanddans*, de andere inzending van Kwintessens voor de Hoogste Woord-prijs. Het schreefloze, grote lettertype is duidelijk leesbaar. De hoofdstukken worden getypeerd door lange lappen tekst met weinig witruimte. Illustraties ontbreken. Het binnenwerk had aansprekender kunnen worden vormgegeven.

Plot en verhaallijnen

Jimmy is voor het oog een positief ingestelde jongen. Hij judoot graag, heeft een paar klasgenoten met wie hij goed kan optrekken en houdt een leuke presentatie over de keizerspinguïn. Maar als Kay een plagerige vraag stelt, raakt hij van slag. Op de achtergrond speelt nog meer: binnenkort is Jimmy te oud voor zijn judogroep. Hij moet dan naar een nieuwe leeftijdsklasse, waar hij onder aan de ladder begint. Daar ziet hij tegenop, want hoe moet hij het ooit winnen van al die oudere, sterkere en beter getrainde judoka's?

Die beide ingrediënten, waarin faalangst het *leitmotif* is, houden hem bijna dag en nacht bezig. Hij raakt uit balans en wordt onzeker, maar aarzelt om zijn zorgen te delen. Alleen zijn broer Mats, tegen wie hij opkijkt, neemt hij in vertrouwen.

De zoektocht naar een antwoord op de 'kip en ei'-vraag van Kay ('Kan een haan ook een ei uitbroeden?') brengt Jimmy bij de lokale kinderboerderij, bij een meneer die kippen houdt en uiteindelijk zelfs in Artis. Daar krijgt hij een uitgebreide rondleiding langs allerlei diersoorten waarvan

het mannetje betrokken is bij het paren, broeden en opvoeden. De boodschap is dat homoseksualiteit en biseksualiteit in het dierenrijk volkomen normaal is.

Die beschrijving van de rondleiding door Artis laat de jury een beetje verward achter. Hoewel het verhaal in eerste instantie vooral om de faalangst van Jimmy draait, krijgen homoseksualiteit en diversiteit in de loop van het boek steeds meer nadruk.

Door de onverwachte wending in het verhaal lijkt het thema diversiteit het hoofdthema te worden en belandt het thema faalangst op de achtergrond. Dat is verhaaltechnisch niet zo sterk. De uitwerking van het thema diversiteit blijft ook onbevredigend doordat de parallellen tussen mensen en dieren niet verder worden uitgewerkt. Is iets wat normaal is bij dieren ook goed voor mensen? Die vraag blijft in de lucht hangen.

Karakterisering

Jimmy mag dan geplaagd worden door faalangst, hij is zeker niet zwartgallig of negatief ingesteld. Hij kan het goed vinden met zijn broer Mats en met zijn klasgenootjes. Alleen Kay brengt hem uit het lood.

De auteur weet hem toegankelijk te beschrijven, waardoor je je als lezer gemakkelijk in hem kunt verplaatsen. Daardoor is het niet moeilijk om zijn zoektocht te begrijpen en ga je als vanzelf verlangen naar een definitief antwoord.

De manier waarop Jimmy's ouders met de vragen en problemen van Jimmy omgaan, is soms wat overdreven. Ze springen zo voorzichtig en omzichtig met Jimmy's emoties om dat je je afvraagt hoe hij ooit zelf sociale weerbaarheid ontwikkelt. Tegelijk lijken Jimmy's ouders –die een samengesteld gezin vormen– echt een veilig thuis bieden. Ook broer Mats vormt een belangrijke identificatiefiguur. De Ruijter laat tussen de regels door ook zien hoe belangrijk het voor kinderen is als ouders betrokken zijn op wat ze doen. Als Jimmy's vader een keer tijdens een judoles komt kijken, gaat het opeens stukken beter. Faalangst zit in je hoofd, zo is de boodschap.

Vertelstijl

Lezers volgen Jimmy in *Jimmy Judo heeft een vraag* op de voet. Ze zien hem op het schoolplein, voor de klas en op de judomat. Regelmatig krijgen ze een kijkje in zijn hoofd, waardoor ze weten wat hem bezighoudt. Daardoor komt Jimmy dichtbij en is zijn zoektocht duidelijk en begrijpelijk.

Hoewel op de flaptekst AVI M6 als leesniveau wordt genoemd, is het boek niet officieel doorgemeten en vraagt de jury zich af of deze niveau-aanduiding klopt.

Christelijk element

Christelijke thematiek speelt geen expliciete rol in het boek.

Tot slot

Jimmy Judo heeft een vraag laat de lezer na afloop wat vertwijfeld achter. Voor wie was het boek nu precies en wat was de boodschap? Lezers hebben veel geleerd over wat een moeilijke vraag met je kan doen én hoe seksualiteit in het dierenrijk werkt, maar de vraag is wat nu precies de boodschap was en wie daar iets aan heeft.

De AVI M6-aanduiding op de achterkant lijkt te suggereren dat dit boek prima door kinderen in groep 6 kan worden gelezen, maar de verhaalvorm is wat simplistisch terwijl de inhoud juist meer geschikt is voor gevorderde lezers. Het boek lijkt dan ook vooral bedoeld voor de minder geoefende lezers die al iets ouder zijn.

Info auteur

Lynette de Ruijter schreef enkele kinderboeken en informatieboekjes. Ze geeft cursussen creatief schrijven.